

Pohjois-Pohjanmaan liiton talous- ja toimintasuunnitelma 2024–2026 Talousarvio 2024

Julkaisija:

Pohjois-Pohjanmaan liitto

Poratie 5 A, 90140 Oulu

puhelin 040 685 4000

kirjaamo@pohjois-pohjanmaa.fi

www.pohjois-pohjanmaa.fi

Oulu 2023

Sisältö

1 Maakuntajohtajan katsaus.....	4
2 Pohjois-Pohjanmaan näkymät.....	5
3 Strategiset tavoitteet 2024–2026.....	10
4 Toiminta ja tavoitteet.....	12
4.1 Luottamushenkilöhallinto.....	12
4.2 Maakunnan kehittäminen ja rahoitus.....	13
4.3 Maakunnan suunnittelu ja osaaminen.....	20
4.4 Hallinto.....	30
5 Talousarvio 2024 ja taloussuunnitelma 2024–2026.....	32
5.1. Yleisperustelut.....	32
5.2 Talousarvioasetelma perusteluineen vuodelle 2024 ja sitovuustaso.....	33
5.3 Henkilöstösuunnitelma 2024–2026.....	34
Talousarviotaulukot vuodelle 2024 ja suunnitelma vuosille 2024–2026.....	38
Jäsenkuntien maksuosuudet.....	42

Hyväksytty maakuntavaltuustossa xx.xx.2023 § xx

1 Maakuntajohtajan katsaus

Toimintaympäristössä on poikkeuksellisia signaaleja. Korona ja Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan on johtanut Euroopassa vaikutuksiin, joiden seuraukset ovat mittavia ja kauaskantoisia. Merkittävimmät nähtävissä olevat vaikutukset koskevat energia- ja elintarvikemarkkinoita sekä näyttäytyvät arjessa pakotteina ja rajoituksina. Vaikutukset heijastuvat Pohjois-Pohjanmaalle elinkeinotoimintaan, nuoriin ja tietyin osin myös liiton toimintaan. Arvokasta on, että maakunnan kunnat ovat tarjonneet turvaa ja toimeentuloa Ukrainasta paenneille ihmisille.

Suomen Nato-jäsenyys kasvattaa puolustus- ja turvallisuusteollisuuden merkitystä. Osansa tästä saavat myös Pohjois-Pohjanmaan yritykset, sillä maakuntamme osaamisen kärjistä erityisesti 5G-ratkaisut ja 6G-tutkimus sekä kyberturvallisuus nousevat entistäkin kriittisempään asemaan kansainvälisessä kokonaisturvallisuudessa. Perinteisistä aloista vastaavasti energiantuotanto, elintarviketuotanto, bio- ja kiertotalous sekä toimiva logistiikka ovat keskeisessä asemassa kokonaisturvallisuuden kannalta. Syksyllä julkaistuja talousnäkyviä on reivattu molli-voittoisiksi. Tämän hetken arvion mukaan taantuma on siirtymässä ja pitkittymässä vuoden 2024 puolelle. Heikko talousnäkyvä välittyy myös kuntien talouteen ja investointeihin. Pankkien arvioissa painottuu nollakasvu, mutta myös positiivisia yllätyksiä voi olla luvassa – Pohjois-Pohjanmaalla yritysten suhdan-
neodotukset ovat tällä hetkellä vaatimattomia, mutta rohkaiseva signaali on, että alueen pk-yritysten suhdannenäkyvä on kääntynyt varovaisen myönteiseksi.

Maakunnan liiton talousarvio on rakennettu kestäväälle pohjalle. Toiminnassa on tarkoitus selkiyttää johtamisjärjestelmää ja uudistaa toimintakulttuuria. Tarkoituksenmukaista on myös päivittää strategia vastaamaan maakuntaliiton uutta roolia. Tavoite on, että muutoksilla vahvistamme alueellista edunvalvontaa ja sidosryhmäyhteistyötä sekä kehitämme toimintaamme palvelemaan entistä laajemmin koko maakunnan elinvoimaa, kilpailukykyä ja hyvinvointia.

Tuleva vuosi on vilkas hallitusohjelman toimeenpanon, hankkeiden, rahoituksen ja maankäytön suunnittelun kannalta. Hallitusohjelman kirjaukset nostavat vahvasti esiin pohjoisen painoarvon. Nyt meillä on mahdollisuus muuttaa kirjaukset teoiksi vaikuttamalla konkreettisesti niiden toteutukseen. Pohjois-Pohjanmaan keskeiset teemat liittyvät saavutettavuuteen, osaamiseen, vihreään siirtymään ja teollisuuteen sekä kokonaisturvallisuuteen ja huoltovarmuuteen. Toimenpiteiden edistämiseksi käytössämme on monipuolisesti ohjelmarahoitusta ja maakuntavaltuuston päätettäväksi on vuonna 2024 tulossa mm. Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastomaakuntakaava.

(Täydentyy lausuntojen jälkeen.)

Oulussa 18.9.2023

Jussi Rämetsä
maakuntajohtaja

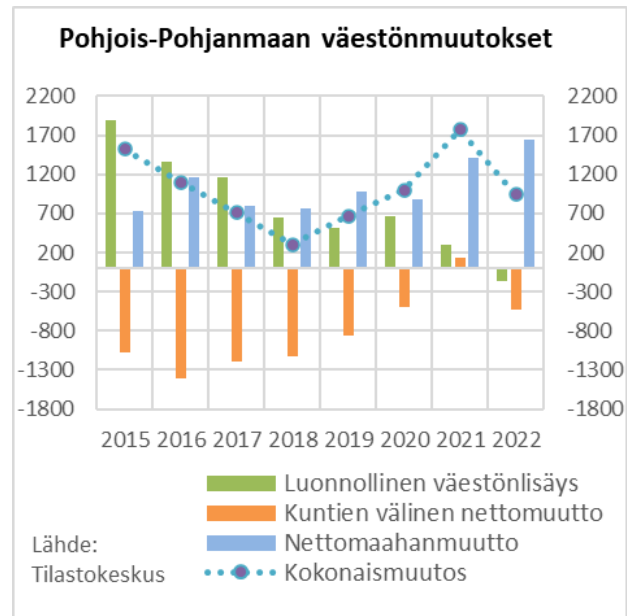
2

Pohjois-Pohjanmaan näkymät

Väestönkasvu nettomaahanmuuton varassa

Pohjois-Pohjanmaan väkiluku vuonna 2022 oli 416 543 asukasta, mikä on 940 asukasta enemmän kuin edellisenä vuonna. Nyt Pohjois-Pohjanmaan väestönkasvu muodostui historiallisesti yksinomaan nettomaahanmuutosta. Pohjois-Pohjanmaalla kuntien välinen nettomuutto kääntyi jälleen negatiiviseksi yhden positiivisen vuoden jälkeen. Vuonna 2022 kuntien nettomuutto oli tappiollinen Pohjois-Pohjanmaalle 533 henkilön verran, kun edellisenä vuonna nettomuutto oli 129 henkilöä. Sen sijaan nettomaahanmuuton kasvu jatkui ja se kasvatti vuonna 2022 Pohjois-Pohjanmaan asukaslukua 1 638 henkilöllä, mikä on 234 henkilöä enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Vuonna 2022 kokonaisnettomuutto oli siten 1 105 henkilöä, 428 henkilöä vähemmän kuin vuotta aiemmin.

Tilastokeskuksen väestöjulkaisun mukaan vuonna 2022 elävänä syntyneiden määrä Suomessa oli pienin yli 150 vuoteen ja kuolleiden määrä oli suurin sitten sotavuosien. Myös Pohjois-Pohjanmaalla syntyneiden määrä laski ennätyskellisen alas. Vuonna 2022 Pohjois-Pohjanmaalla syntyi 3 859 lasta, mikä on 275 lasta vähemmän kuin vuotta aiemmin. Viimeisen 30 vuoden aikana alle 4 000 lasta oli syntynyt Pohjois-Pohjanmaalla vain vuonna 2019. Kuolleiden määrä nousi mittaushistoriassa ensimmäisen kerran yli 4 000 ollen 4 029 henkilöä, missä on kasvua 190 henkilöä edellisvuodesta. Kuolleiden määrän ylittäessä syntyneiden määrän luonnolliseksi väestönlisäykseksi muodostui Pohjois-Pohjanmaalla nyt ensimmäistä kertaa negatiivinen luku, -170 (295 vuonna 2021).

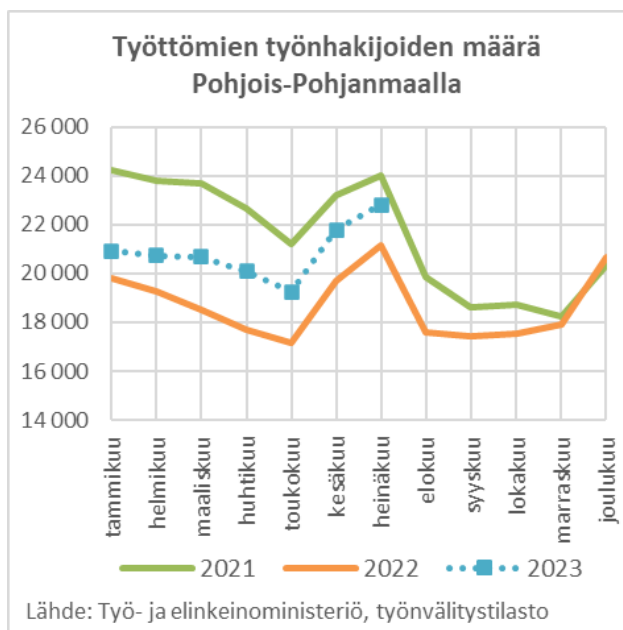
Pohjois-Pohjanmaan kunnista väkiluku kasvoi kuudessa kunnassa: Oulussa (+2 297 asukasta), Kempeleessä (+184), Limingassa (+40), Nivalassa (+23), Hailuodossa (+10) ja Pyhännällä (+4). Väkiluku väheni määrällisesti eniten Raahessa (-128 asukasta), Siikajoella (-131), Pyhäjärvellä (-129), Haapajärvellä (-115) ja Siikalatvalla (-102). Suhteellisesti eniten väestömäärä aleni Siikajoella, Pyhäjärvellä, Kärämäellä, Taivalkoskella ja Siikalatvalla, joissa kaikissa kunnissa väestö väheni kahdella prosentilla tai enemmän.

Seuduittain tarkasteluna vain Oulun seudun väestö kasvoi viime vuonna kasvun ollessa 2 443 asukasta. Muualla maakunnassa väkiluku väheni. Suurimmat väestön vähenemiset, yli yksi prosenttia, koettiin Nivala-Haapajärven, Raahen ja Oulunkaaren seuduilla. Haapavesi-Siikalatvan seudulla väestö väheni 0,9 prosenttia, Ylivieskan seudulla 0,7 prosenttia ja Koillismaalla 0,6 prosenttia.

Pohjois-Pohjanmaa jakaa nyt nuorimman maakunnan tittelin Uudenmaan kanssa, kun tarkastellaan väestön keski-ikää. Pohjois-Pohjanmaalla ja Uudellamaalla väestön keski-ikä oli 41,3 vuotta vuonna 2022. Molempien maakuntien väestön keski-ikä nousee, mutta Pohjois-Pohjanmaalla nousu on vauhdikkaampaa.

Työttömyys kasvussa

Useamman vuoden kestänyt työllisyyden myönteinen kehitys loppui vuoden 2022 loppupuolella ja vuoden 2023 aikana työttömien työnhakijoiden määrä on ollut joka kuukausi korkeammalla tasolla kuin edellisenä vuonna. Vuoden 2023 tammi-heinäkuussa työttömiä työnhakijoita on ollut keskimäärin 20 900, mikä on 1 860 työtöntä enemmän kuin vuotta aiemmin samalla ajanjaksolla. Työttömien määrä on pysytellyt vielä alemmalla tasolla kuin vuoden 2021 aikana. Työttömien osuus työvoimasta oli vuoden 2023 tammi-heinäkuussa keskimäärin 11 prosenttia, mikä on 0,9 prosenttiyksikköä alempi kuin vuonna 2022 tammi-heinäkuussa keskimäärin. Koko maan työttömien osuus työvoimasta oli vuoden 2023 tammi-heinäkuussa 9,7 prosenttia.

Lomautettuja oli Pohjois-Pohjanmaalla vuoden 2023 tammi-heinäkuussa keskimäärin kuukautta kohti noin 2 000, mikä on 600 lomautettua vähemmän kuin edellisenä vuonna vastaavana ajanjaksona keskimäärin. Lyhennettyä työviikkoa on tehnyt kuluvan vuoden tammi-heinäkuussa keskimäärin 480 henkilöä, kun edellisenä vuonna tammi-helmikuussa lyhennettyä työviikkoa teki keskimäärin 340 henkilöä.

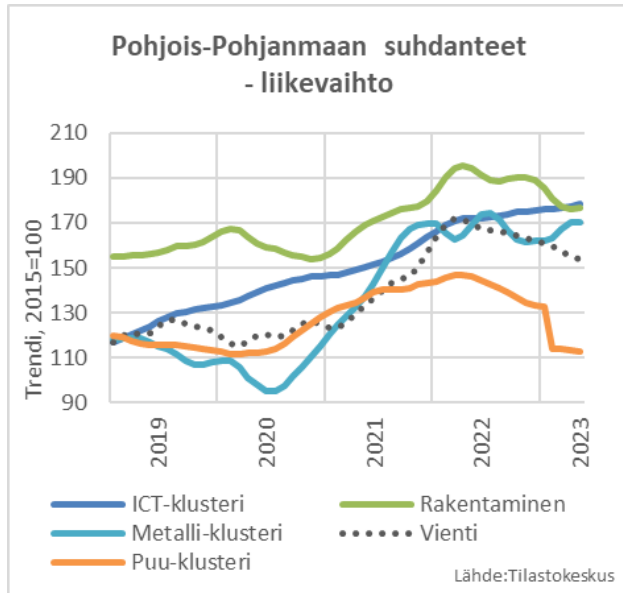
Työttömien miesten määrä on kasvanut kuluvan vuoden aikana 1 375 työttömällä ja naisten 481 työttömällä edellivuoden keskiarvoista tarkasteltaessa ajanjaksoa tammikuusta heinäkuuhun. Suhteellisesti työttömien miesten määrä on kasvanut keskimäärin 12,5 prosenttia ja työttömien naisten määrä kuusi prosenttia. Vuoden 2023 tammi-heinäkuussa työttömistä työnhakijoista oli keskimäärin kuukaudessa 10 980 työtöntä miestä ja 8 070 työtöntä naista.

Alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita oli tammi-heinäkuussa 2023 keskimäärin 3 100 henkilöä, mikä on 12,2 prosenttia enemmän kuin edellisen vuoden vastaavana ajanjaksona keskimäärin. Yli 50-vuotiaitten työttömiä työnhakijoita oli vuoden 2023 tammi-heinäkuussa keskimäärin 6 500 henkilöä, mikä on kolme prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin samana ajanjaksona keskimäärin.

Pitkäaikaistyöttömyyden voimakas väheneminen pysähtyi jo vuoden 2022 loppupuolella ja pitkäaikaistyöttömien määrä alkoi hieman kasvaa vuoden 2023 tammikuun ja huhtikuun välisenä aikana. Toukokuussa 2023 pitkäaikaistyöttömien määrä lisääntyi merkittävästi edelliskuukaudesta (+694 työtöntä), jonka jälkeen kasvuvauhti hieman tasoitui. Yli vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä olleita työnhakijoita oli tammi-heinäkuussa 2023 keskimäärin kuukaudessa noin 6 500 henkilöä, mikä on edelleen noin 290 vähemmän kuin edellisen vuoden tammi-heinäkuun keskiarvo. Pohjois-Pohjanmaalla oli heinäkuussa 2023 yhteensä 7 175 pitkäaikaistyötöntä. Viimeksi pitkäaikaistyöttömien määrä oli yhtä korkealla tasolla edellisen vuoden helmikuussa.

Ulkomaisten työttömien määrä oli vuoden 2023 tammi-heinäkuussa keskimäärin noin 1 260 henkilöä, missä on kasvua peräti 40 prosenttia vuoden 2022 vastaavasta ajanjaksosta.

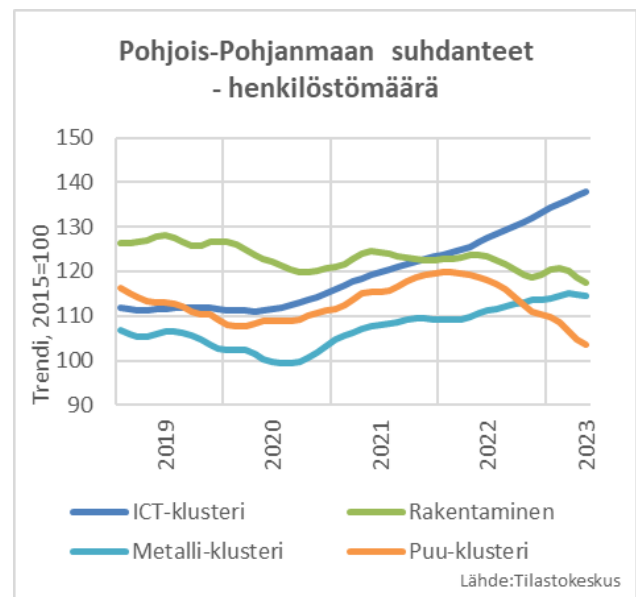
Pohjois-Pohjanmaan suhdanteet kääntyivät laskuun

Lähes kaikki seurannassa olevat Pohjois-Pohjanmaan klusterit kääntyivät laskuun jo vuoden 2022 toisella neljänneksellä liikevaihdon osalta. Poikkeuksena oli ICT-klusteri, jonka vahva vire jatkui koko vuoden 2022. Suurimman pudotuksen liikevaihdossa koki puuklusteri (puutuote- ja huonekaluteollisuus), jonka liikevaihto laski vuoden 2023 ensimmäisellä vuosineljänneksellä 29,2 prosenttia edellisvuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna. Puuklusterin liikevaihdon suurin pudotus kohdistui helmikuulle, jolloin liikevaihdon vuosimuutos oli -35,6 prosenttia. Huhti- ja toukokuussa puuklusterin liikevaihto laski kumpanakin kuukautena yli 30 prosenttia verrattuna edellisen vuoden vastaaviin kuukausiin.

Rakentamisen toimialan liikevaihto aleni 6,3 prosenttia vuoden 2023 ensimmäisellä neljänneksellä vuodentakaisesta. Toimialan liikevaihdon vuosimuutos oli vielä tammikuussa 4,1 prosenttia plussalla, mutta seuraavina kuukausina vuosimuutos kääntyi negatiiviseksi; huhtikuussa liikevaihdon lasku

oli 16,6 prosenttia ja toukokuussa 8,6 prosenttia. ICT-klusterin liikevaihdon lasku oli vuoden ensimmäisellä neljänneksellä 2,8 prosenttia ja huhtikuussa 19 prosenttia. Toukokuussa ICT-klusterin liikevaihto kuitenkin kasvoi vuoden takaiseen verrattuna 15 prosenttia. Metalliklusterin liikevaihdon vuosimuutos oli vuoden 2023 ensimmäisellä neljänneksellä hienoisessa laskussa. Metallin liikevaihdon vuosimuutos oli positiivinen maaliskuussa (+11,1 prosenttia) ja huhtikuussa (+6,2 prosenttia), mutta kääntyi negatiiviseksi toukokuussa (-2,3 prosenttia). Pohjois-Pohjanmaan maakunnan kaikkien toimialojen vientiliikevaihto aleni vuoden 2023 ensimmäisellä neljänneksellä 4,6 prosenttia vuodentakaiseen verrattuna. Viennin alenema oli suurimmillaan huhtikuussa (-20,9 prosenttia), mutta myös toukokuussa vientiliikevaihdon vuosimuutos pysyi miinuksella (-4,8 prosenttia).

Suhdanteiden heikkeneminen ei näkynyt vuoden 2023 alkupuoliskolla niin voimakkaana klustereiden henkilöstömäärissä Pohjois-Pohjanmaalla kuten oli nähtävissä liikevaihdon osalta. Vain puuklusterin henkilöstömäärä aleni (-8,3 prosenttia) vuoden 2023 ensimmäisellä vuosineljänneksellä edellisvuoden vastaavaan neljännekseen verrattuna. Puuklusterin henkilöstömäärän vuosimuutos heikkeni edelleen huhti-toukokuussa. Rakentamisen toimialan henkilöstömäärä kasvoi vielä vuoden 2023 ensimmäisellä neljänneksellä hieman (+1,2 prosenttia), mutta jo huhtikuussa henkilöstömäärän vuosimuutos oli rei-

lusti miinuksella (-10,6 prosenttia) ja kehitys jatkui alavireisenä myös toukokuussa (-5,4 prosenttia). Seurattavista klusterista henkilöstömäärät kasvoivat hyvin ICT-klusterilla (+10,7 prosenttia) ja metalliklusterilla (+6,4 prosenttia) vuoden 2023 ensimmäisellä vuoden 2022 Ensimmäiseen neljännekseen verrattuna. Metalliklusterin henkilöstömäärän vuosimuutoksen kasvuvauhti hiipui huhti-toukokuussa. ICT-klusterin henkilöstömäärä kasvoi huhtikuussa 6,5 prosenttia ja toukokuussa peräti 10 prosenttia verrattuna vuodentakaiseen ajanjaksoon.

Kuntien talous vielä hyvä – heikentyvä suhdannetilanne näkyy viiveellä

Vuosi 2023 oli historiallinen Manner-Suomen kunnille, sillä niiden tuloveroprosentteja laskettiin 12,64 prosenttiyksikköä ja tätä vastaava summa verotuloja siirtyi valtion verotukseen sote-uudistuksen rahoituslain mukaisesti. Kunnat eivät voineet muuttaa kunnallisveroprosenttejaan vuodelle 2023. Uudistuksen myötä toimintatuottojen ja kiinteistöverotulojen merkitys kasvoi selvästi, kun kuntien tulojen leikkaukset kohdistuvat valtionosuuksiin ja verotuloista kunnallis- ja yhteisöverotuloihin. Alle puolet verotuloista ja noin kolmannes valtionosuuksista jäi kuntien rahoituksen piiriin. Kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta alennettiin kolmanneksella.

Kuluvalla vuodella Pohjois-Pohjanmaan kunnista korkein kunnallisveroprosentti on Ylivieskalla (10,36 prosenttia). Haapajärven, Merijärven ja Reisjärven veroprosentti on 9,86. Tuloveroprosentti on alle kahdeksan prosenttia seitsemässä maakunnan kunnassa, alhaisin prosentti on Pyhännällä, 7,11 prosenttia. Tarkasteltaessa Manner-Suomen keskimääräisiä kunnallisveroprosentteja maakunnittain Pohjois-Pohjanmaan verotusta voidaan kuvata korkeahkoksi. Pohjois-Pohjanmaan kuntien keskimääräinen tuloveroprosentti on kuluvana vuonna 8,27 prosenttia. Manner-Suomen keskimääräinen kunnallisveroprosentti on 7,38.

Pohjois-Pohjanmaan kunnista vain kaksi kuntaa arvioi tämän vuoden tilinpäätösennusteessaan vuosikatteen olevan miinuksella. Tämä käy ilmi Valtionkonttorin keräämästä tilinpäätösennusteen puolivuosisiraportoinnista. Yhden Pohjois-Pohjanmaan kunnan tilinpäätösennusteita ei ollut saatavilla. 18 ennusteen raportoinnutta kuntaa arvioi tekevänsä kuluvana vuonna positiivisen tuloksen. 11 kuntaa arvioi tuloksen painuvan miinukselle ja näistä seitsemän kunnan kohdalla miinusta kertyisi yli 100 euroa asukasta kohti. Tilikauden ylijäämää arvioi kertyvän peräti 19 kuntaa ja alijäämää yhdeksän kuntaa. Viiden kunnan kohdalla alijäämäennuste painui suuremmaksi kuin 100 euroa asukasta kohti. 16 kuntaa arvioi lainakannan nousevan edellisestä vuodesta, kun taas 13 kuntaa arvioi lainakannan alenevan.

Tilinpäätösennusteen mukaan eniten lainakantaa alentaa Reisjärvi, -3 300 euroa asukasta kohti. Seuraavaksi eniten lainakantaa vähentävät Alavieska ja Lumijoki, noin -740 euroa asukasta kohti. Lainakantaa eniten lisäävät Oulainen, noin 2 300 euroa asukasta kohti, Kuusamo (+1 720 euroa), Pyhäntä (+1 800 euroa) sekä Merijärvi (+1 470 euroa). Tilinpäätösennusteen mukaan korkein lainakanta vuoden 2023 lopussa Pohjois-Pohjanmaan kunnista olisi Ylivieskassa, Oulaisissa, Reisjärvellä ja Haapajärvellä, 7 200–7 500 euroa asukasta kohti. Yli 5 000 euroa asukasta kohti lainaa olisi ennusteen mukaan Muhoksella (5 771 euroa), Pyhäjärvellä (5 994 euroa), Raahessa (6 665 euroa), Nivalassa (6 863 euroa), Haapavedellä (6 375 euroa) ja Pyhännällä (6 881 euroa). Alle 3 000 euroa asukasta kohti lainaa olisi Taivalkoskella (1 634 euroa asukasta kohti), Siikajoenella (1 685 euroa), Vaalassa (2 288), Siikalatvalla (2 450 euroa), Sievissä (2 461 euroa), Lumijoella (2 462 euroa), Kärämäellä (2 838 euroa), Pyhäjoella (2 701 euroa) ja Oulussa (2 853 euroa). Hailuodon tilinpäätösennustetietoja ei ollut saatavilla, mutta kunnan lainakanta oli vuoden 2022 lopussa alle 3 000 euroa asukasta kohti. Vuoden 2022 lopussa konsernilainakanta oli yli 10 000 asukasta kohti Nivalassa, Raahessa, Reisjärvellä, Pudasjärvellä, Pyhäjärvellä, Pyhännällä, Kärämäellä ja Haapajärvellä. Nousevat korot voivat rasittaa kunnan taloutta jo kuluvana vuonna, mikäli korkosuojausta ei ole tehty ajoissa.

Kuluvan vuoden aikana elokuun loppuun mennessä Pohjois-Pohjanmaan kunnille on tilitetty verotuloja hieman yli 700 miljoonaa euroa, mikä on noin 41 prosenttia vähemmän kuin vuotta aiemmin. Kunnallisverotilitykset alenivat 45,3 prosenttia ja yhteisöverotilitykset 26,7 prosenttia edellisvuoden vastaavasta ajanjaksosta. Kiinteistöverotilitykset taas olivat 5,6 prosenttia suuremmat kuin viime vuonna tammi-elokuun aikana. Kunnittain tarkasteltuna kunnallisverotilitykset alenivat eniten Pyhännän (-49,5 prosenttia), Kuusamon (-49,5 prosenttia) ja Hailuodon (-47,7 prosenttia) osalta verrattuna edelliseen vuoteen. Vähiten kunnallisverotilitykset alenivat Ylivieskan (-40,1 prosenttia), Alavieskan (-40,8 prosenttia), Haapajärven (-41,1 prosenttia) ja Haapaveden (-42,1 prosenttia) kohdalla. Yhteisöverotilitykset alenivat edellisvuoteen verrattuna yli 30 prosenttia 24 kunnan kohdalla, eniten Pyhäjärvellä, Alavieskassa ja Vaalassa, joissa tilitysten alenema oli yli 40 prosenttia. Vaikka kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta alennettiin kuluvalle vuodelle, yhteisöverotilitykset kasvoivat tammi-elokuun aikana Raahessa (+38,7 prosenttia). Kiinteistöverotilitykset ovat tammi-helmikuun 2023 aikana kasvaneet eniten Pyhännän (+56,5 prosenttia), Pyhäjoen (+31,7 prosenttia) ja Haapajärven (+27,9 prosenttia) kohdalla. Tarkasteltaessa kiinteistöverotilityksiä on muistettava, että kiinteistöverotuloista suuri osa tilitetään syyskuussa. Kunnallisveron tilitykset painottuvat tänä vuonna ensimmäiseen vuosipuoliskoon ja loppuvuoden tilitykset tulevat olemaan alhaisempia. Tämän lisäksi elinkeinoelämän taloudellisen tilanteen heikkeneminen ennakoi sitä, että verotulojen kertyminen todennäköisesti heikentyy vuoden loppupuoliskolla.

3

Strategiset tavoitteet 2024–2026

STRATEGISET TAVOITTEET			
Strateginen linjaus 2025: Maakunnan fyysinen ja digitaalinen saavutettavuus			
Tavoite 2024	Toimenpide	Mittari	Vastuutahot
Pohjoinen porttina länteen.	<p>Pohjoisen ohjelman toimeenpanon edistäminen.</p> <p>Vaikuttamistyö eurooppalaiseen liikennepolitiikkaan sekä kansalliseen Liikenne12 -suunnitelmaan maayhteyksien kehittämiseksi länteen ja kytkeytymiseksi Ruotsin ja Norjan tie- ja raideverkkoon.</p> <p>Liikenteen ja logistiikan yhteistyöverkoston perustaminen Suomen, Ruotsin ja Norjan pohjoisten alueiden kesken.</p>	<p>1) Pohjois-Pohjanmaan tavoitteiden sisältyminen Valtioneuvoston kanslian työskentelyyn.</p> <p>2) TEN-T-kärkihankkeiden suunnitelmaavalmiuden paraneminen.</p> <p>3) Pohjois-Suomen liikenne- ja logistiikkastrategian sekä maakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistuminen.</p> <p>4) Kv-toiminta ja Interreg Aurora -hanke (New North) käynnistää yhteistyöverkoston.</p>	<p>1) Maakuntahallitus (ml. alueen kansanedustajat), maakuntajohtaja</p> <p>2) Maakuntajohtaja, maakunnan suunnittelu ja osaaminen.</p> <p>3) Maakuntahallitus, maakuntajohtaja, maakunnan suunnittelu- ja osaaminen.</p> <p>4) Maakuntajohtaja, maakuntahallitus, maakunnan kehittäminen ja rahoitus, maakunnan suunnittelu- ja osaaminen.</p>
Strateginen linjaus 2025: Kannattavan yritystoiminnan ja kilpailukyvn edellytykset			
Tavoite 2024	Toimenpide	Mittari	Vastuutahot
Innovaatiotoiminnan ja älykkään erikoistumisen kehittäminen erityisesti vihreässä siirtymässä sekä yhteistyön lisääminen EU-toimijoiden kanssa.	<p>1) EU innovaatioaloiteisiin osallistuminen ja kv-hankkeiden aktivointi.</p> <p>2) Vihreän siirtymän edistäminen Uudistuva ja osaava Suomi 2021 - 2027 -ohjelman kautta.</p> <p>3) Älykkään erikoistumisen strategian toimeenpano.</p>	<p>1) Kv-hankkeiden määrä, joihin maakuntaliitto osallistuu sekä kv-rahoituksen määrä.</p> <p>2) Rahoituksen kohdentuminen vihreään siirtymään (EAKR ja JTF).</p> <p>3) Toimenpiteiden seuranta ja raportointi.</p>	Maakunnan kehittäminen ja rahoitus.
Kilpailukykyä ja huoltovarmuutta uusiutuvasta ja vähäpäästöisestä energiasta.	Uusiutuvan energian prosenttiosuuden kasvu maakunnan kokonaistuotannosta.	Kasvuprosentti.	Maakunnan suunnittelu ja osaaminen, maakunnan kehittäminen ja rahoitus.
Kansainvälisten osaajien Pohjois-Pohjanmaa.	Edunvalvonnan ja ennakoinnin kohdentuminen työvoiman saatavuuden ja koulutuksen parantamiseksi maakuntaohjelman mukaisesti.	<p>1) Ennakointitiedon hyödyntäminen edunvalvonnessa.</p> <p>2) Teeman priorisointi koulutuksen ja tutkimuksen yhteistyöryhmässä.</p>	Maakunnan kehittäminen ja rahoitus, maakunnan suunnittelu ja osaaminen.
Strateginen linjaus 2025: Euroopan unionin pohjoisten alueiden painoarvo ja siihen kohdistuva säättely			
Tavoite 2024	Toimenpide	Mittari	Vastuutahot
Pohjoisten liikenneyhteyksien painoarvon vahvistaminen ohjelmissa ja päätöksenteossa.	<p>1) Ennakoiva vaikuttaminen Liikenne12 -suunnitelman ja Väylän Investointiohjelman valmisteluun.</p> <p>2) CPMR:n työryhmissä (liikenne, meri sekä energia ja ympäristö) vaikuttaminen.</p>	<p>1) Edunvalvontatapaamiset, lausunnot ja tietotuotanto.</p> <p>2) Vaikuttamistoimet EU-tason politiikkalinjauksiin.</p>	Maakuntahallitus, maakuntajohtaja, maakunnan suunnittelu ja osaaminen, maakunnan kehittäminen ja rahoitus.
Pohjoisten näkökulmien edistäminen kansainvälisissä verkostoissa.	<p>1) OECD:n pohjoisia harvaan asuttuja alueita koskeva tutkimus.</p> <p>2) Itämeren matkailustrategian koordinaatio sekä toimeenpano.</p>	<p>1) Tutkimuksen alueellinen organisointi.</p> <p>2) EU:n Itämeri-strategian matkailufoorumin järjestäminen Oulussa kesäkuussa 2024.</p>	Maakunnan kehittäminen ja rahoitus.
Vaikuttaminen 2028 alkavaan rahoituskautteen.	<p>1) Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien yhteistyö.</p> <p>2) Pohjoisten harvaan asuttujen alueiden (NSPA) yhteistyö.</p> <p>3) Itä- ja Pohjois-Suomen yhteistyö koskien EU-toimistoa.</p>	<p>1) Maakuntajohtajien sekä alue- ja rakennepolitiikan työryhmän työskentely.</p> <p>2) NSPA-foorumi.</p> <p>3) Toimiston raportoinnin ja ehdotusten hyödyntäminen vaikuttamistyössä.</p>	Maakuntajohtaja, maakunnan kehittäminen ja rahoitus, maakunnan suunnittelu ja osaaminen.

Strateginen linjaus 2025: Kuntien elinvoimaisuus ja uudistuminen			
Tavoite 2024	Toimenpide	Mittari	Vastuutahot
Kuntien tukeminen TE-palvelut 2024 -uudistuksessa.	Pohjois-Pohjanmaan TE2024 -hankkeen toimeenpano.	Hankesuunnitelman toteutuminen vuoden 2024 loppuun mennessä.	Maakunnan kehittäminen ja rahoitus.
Paikallisten vihreän siirtymän keskittymien ja investointien edistäminen.	Oikeudenmukaisen siirtymän (JTF) siirtymäsuunnitelman toimeenpano.	Kohdentunut rahoitus ja hankkeiden määrä.	Maakunnan kehittäminen ja rahoitus, maakunnan suunnittelu ja osaaminen.
Strateginen linjaus 2025: Tulevaisuuden rakentaja ja tiedolla johtaja			
Tavoite 2024	Toimenpide	Mittari	Vastuutahot
Ennakoivan ja tietoperusteisen päätöksenteon tukeminen.	Tilanne- ja tulevaisuuskuvan säännöllinen päivittäminen sekä alueellisten asiantuntijaverkostojen aktiivinen hyödyntäminen.	1) Pohjois-Pohjanmaan suhdanneaineistojen ja -analyysin julkaiseminen kaksi kertaa vuodessa. 2) Pohjois-Pohjanmaan ennakointiverkoston kokoontuminen neljä kertaa 2024.	Maakunnan suunnittelu ja osaaminen, maakunnan kehittäminen ja rahoitus.
Maakunnan elinvoiman kasvattaminen ennakoivalla maankäytön suunnittelulla.	Energia- ja ilmastovaihe- ja maankäytön eteneminen aikataulussa.	Vaihe- ja maankäytön hyväksyminen 2024.	Maakunnan suunnittelu ja osaaminen.
Maakuntaohjelman toteuttaminen 2022 - 2025	Maakuntaohjelman kärkihankkeiden asteittainen käynnistäminen.	Käynnistettyjen kärkihankkeiden lukumäärä.	Maakunnan kehittäminen ja rahoitus.
Vaikuttaminen aluekehityspäätöksen valmisteluun.	Vaikuttaminen valmisteluun ja toimeenpanoon.	Aluekehityspäätöksen toimeenpanoon osallistuminen.	Maakunnan kehittäminen ja rahoitus, maakunnan suunnittelu ja osaaminen.
Strateginen linjaus 2025: Innostuneiden osaajien yhteisö			
Tavoite 2024	Toimenpide	Mittari	Vastuutahot
Henkilöstöjohtamisen kehittäminen.	1) Oikeudellinen ja kannustava palkkausjärjestelmä 2) Uusien sekä jo palvelussuhteessa olevan henkilöstön osaamistarpeiden seuranta, ylläpitäminen ja kehittäminen	1) Palkkausjärjestelmän kehittäminen ja paikallinen sopimus 2) Rekrytointi-, perehdytys- ja palvelusuhteen päättymisen prosessin kehittäminen, sähköisen alustan hankinta	Maakuntajohtaja, Hallinto, Maakunnan kehittäminen ja rahoitus, Maakunnan suunnittelu ja osaaminen.
Työhyvinvoinnin kehittäminen ja johtaminen.	Yhteisöllisyyden lisääminen, työympäristön kehittäminen sekä työyhteisön yhteisten toimintamallien kehittäminen ja käyttöönotto.	1) Työhyvinvointikyselyn tulokset ja työhyvinvointisuunnitelman laatiminen. 2) Käytössä joustava hybridityömalli. 3) Organisaation yhteiset käytännöt. 4) Sairaustalot.	Maakuntajohtaja, Hallinto, Maakunnan kehittäminen ja rahoitus, Maakunnan suunnittelu ja osaaminen.

4

Toiminta ja tavoitteet

4.1 Luottamushenkilöhallinto

Pohjois-Pohjanmaan liiton ylintä päätösvaltaa käyttää maakuntavaltuusto, joka päättää liiton toiminnan tavoitteista ja taloudesta sekä keskeisimmistä liiton toimintaa ohjaavista ohjelmista ja suunnitelmista. Vuonna 2024 maakuntavaltuusto kokoontuu kaksi kertaa.

Maakuntahallitus vastaa liiton käytännön toiminnasta ja hallinnosta sekä toteuttaa valtuuston aluekehitystyölle, alueiden käytön suunnittelulle sekä edunvalvonnalle asettamia tavoitteita. Maakuntahallitus osallistuu tiiviisti maakuntakaavoitusta, maakunnan kehittämistä ja edunvalvontaa koskevien asioiden valmisteluun kaikissa käsittelyvaiheissa. Maakuntahallituksen kokouksia pidetään 10–12 kertaa vuonna 2024. Kokousten lisäksi maakuntahallitus kokoontuu tarvittaessa erillisiin kehittämis- ja suunnitteluseminaareihin.

Tarkastuslautakunta suorittaa liiton toiminnan ja talouden tarkastuksen arviointisuunnitelmansa pohjalta. Tarkastuslautakunnan tehtäviin kuuluu valtuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden, toiminnan tuloksellisuuden ja tarkoituksenmukaisuuden sekä talouden tasapainotuksen toteutumisen arviointi sekä sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamisen valvonta. Tarkastuslautakunta pitää viisi kokousta vuonna 2024 sekä osallistuu tarvittaessa seminaareihin ja koulutuksiin.

Vuonna 2024 toimivat maakuntahallituksen ja maakuntajohtajan nimeämät ilmastotyön neuvottelukunta, järjestöneuvottelukunta, koulutuksen

ja tutkimuksen yhteistyöryhmä, maakuntakaavoituksen neuvottelukunta sekä matkailun kehittämistoimikunta. Pohjois-Pohjanmaan liitto vastaa nuorisovaltuuston kahden kokouksen kustannuksista Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti.

Pohjois-Suomen neuvottelukunta on Pohjois-Pohjanmaan, Lapin, Keski-Pohjanmaan sekä Kainuun maakuntien yhteinen yhteistyö- ja edunvalvontaelin, joka edistää Pohjois-Suomen yhteisiä asioita sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla. Keski-Pohjanmaan liitto toimii Pohjois-Suomen sekä Itä- ja Pohjois-Suomen yhteisen neuvottelukunnan puheenjohtaja vuonna 2024 sekä IP-liittojen huippukokouksen järjestäjänä.

Pohjois-Pohjanmaan liitto organisoii aluekehityslain mukaisen ja maakuntahallituksen asettaman maakunnan yhteistyöryhmän (MYR) ohjelmakaudella 2021–2027. Yhteistyöryhmän tehtävänä on aluekehitystoimintojen yhteensovittaminen ja aluekehitysvaroja suuntaaminen maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelman avulla maakunnan kehityksen kannalta järkevästi. Maakunnan yhteistyöryhmän kustannukset katetaan pääsääntöisesti Euroopan aluekehitysrahaston teknisestä tuesta. Vuonna 2024 pidetään noin kuusi kokousta. Maakuntajohtaja toimii maakunnan yhteistyöryhmän esittelijänä ja yhteistyöryhmän sihteeristön puheenjohtajana. Pohjois-Pohjanmaan liitto vastaa maakunnan yhteistyöryhmän kokouskäytännöistä ja tiedotuksesta. Luottamushenkilöiden edustusvaroilla katetaan maakuntaliiton tilaisuuksien kuten maakuntapäivien ja kansainvälisen naistenpäivän vastaanoton kuluja. Lisäksi varaudutaan yhteistyökumppaneiden kanssa järjestettäviin seminaareihin ja tilaisuuksiin.

Itä- ja Pohjois-Suomen EU-toimisto ajaa seitsemän maakunnan etuja Brysselissä. Pohjois-Pohjanmaan liitto edistää maakunnan kansainvälistymistä ja tunnettuutta EU:ssa ja vaikuttaa EU-rahoitusmahdollisuuksiin toimimalla toimiston työssä ja rahoittajana. Itä- ja Pohjois-Suomen EU-toimisto täydentää maakuntien liittojen edunajamista välittämällä alueen näkemyksiä ja tavoitteita Euroopan komission, Euroopan parlamentin ja muiden keskeisten toimijoiden tietoon. Toimiston työssä painottuu vuosina 2024–2025 EU:n tulevan alue- ja rakennepolitiikan seuranta sekä EU:n liikenneverkkojen kehittäminen, ilmastopolitiikan, metsäpolitiikan, digitaalisuuden ja TKI-politiikan seuranta. Pohjois-Pohjanmaan liitto panostaa alueen kuntien aktiivisuuden lisäämiseen Itä- ja Pohjois-Suomen EU-toimiston hyödyntämisessä. Itä- ja Pohjois-Suomen EU-toimisto toimii valittujen painopisteiden ja teemojen pohjalta erilaisissa kansainvälisissä verkostoissa. Yhteistyöverkostojen kautta toimisto pystyy tehostamaan edunvalvontansa vaikuttavuutta ja edistämään maakuntien toimijoiden kansainvälistä yhteistyötä.

4.2 Maakunnan kehittäminen ja rahoitus

Maakunnan kehittämisen ja rahoituksen vastuualue vastaa alueiden kehittämislain mukaisesti maakunnan yleisestä kehittämisestä yhteistyössä maakunnan toimijoiden kanssa sekä valmistelee ja vastaa aluekehittämisrahoituksen välineiden hyödyntämisestä, niiden markkinoinnista ja tiedottamisesta sekä päätöksenteosta hallinto- ja valvontajärjestelmäkuvausten mukaisesti. Vastuualue seuraa, toteuttaa ja aktivoi maakuntaohjelman toimeenpanoa. Vastuualue koordinoi maakuntaliiton kansainvälistä toimintaa sekä hoitaa Karelia CBC -ohjelman hallintoviranomaisen tehtäviä.

Pohjois-Pohjanmaan liitto on kahden viime vuoden aikana aktivoitunut erityisesti Itämeriyhteistyössä. Seuraavan kolmen vuoden aikana on tavoitteena profiloitua ja luoda vahva arktisen alueen ja poh-

joisen kansainvälisen yhteistyön toimintamalli sekä politiikan päättäjien että virkahenkilöiden kesken, että yhteistyö on jatkuvaa, vuorovaikutteista ja tuloksellista.

Aluekehittämisen toimintaympäristön ja talouden muutokset haastavat erityisesti maakunnan, mutta myös koko pohjoisen elinvoimaa ja kilpailukykyä. Suomen talouden muutokset vaikuttavat sekä kuntiin, kuntalaisiin että yrityksiin. Talousennusteiden mukaan bruttokansantuote supistuu, työmarkkinat hiljenevät ja muun muassa rakennusteollisuudelle ennakoidaan vaikeita aikoja. Yritysten tulosten heikkeneminen ja teollisuuden taantuminen haastaa kaikkia toimijoita. Kansainväliset talouden kasvunäkymät vaikuttavat maakunnan vientiyritysten tulevaisuuden näkymiin. Euroalueen kasvu on ollut vähäistä, geopoliittiset jännitteet ovat kasvaneet ja energiakysymykset osin odottavat ratkaisuja. Vihreä siirtymä, julkisen talouden haasteet, digitaalisuus, tekoälyn hyödyntäminen, alueellinen polarisaatio, väestön ikääntyminen, työvoiman liikkuvuus ja ilmastokestävyys koskettavat globaalisti kaikkia toimijoita ja heijastuvat myös Pohjois-Pohjanmaalle.

Maakuntaohjelmassa on korostettu aluekehityksen näkökulmasta erityisesti yrittäjyyden, työllisyyden, työllisyysrakenteiden ja työelämän muutoksien yhteensovittamista, yrittäjien jaksamista sekä maakunnan muutoskyvykkyyttä. Tavoitteina on yritysmuonenteisyyden kasvattaminen päätöksenteossa kunta- ja maakuntatasolla sekä yrittäjyyspolkujen monipuolistaminen ja sujuvoittaminen mukaan lukien omistajanvaihdokset. Työelämän uusiutumisen koee mullistuksia tulevaisuudessa perinteisten työtehtävien muuttumisena tai monipaikkaisuuden tuomina mahdollisuuksina ja uhkina. Tekoälyn hyödyntäminen voi helpottaa erilaisia prosesseja ja vaikuttaa työmarkkinoihin.

Aluekehittämisen välineitä ovat ylimaakunnalliset ja kansainväliset hankkeet sekä eri maiden toimijoiden välinen yhteistyö. Tämä edellyttää maakunnan toimijoilta kykyä hakea partnereita, kumppaneita ja suoraa kansainvälisiä rahoituksia. Kansainväliseen

koordinaatiotehtävään on vuoden 2024 budjetissa kohdennettu SMART ERA -hankkeen palkkarahoitusta.

Maakunnan erityisenä haasteena on kotimaisen ja ulkomaisen työvoiman saatavuus ja liikkuvuus sekä kansainvälisten osaajien saaminen alueelle. Osaamisen varmistaminen sekä ilmastonmuutokseen sopeutumisen toimenpiteet koskevat erityisesti osa-alueita, joilla yritykset pystyvät lisäämään kilpailukykyään, liiketoiminnan kannattavuutta sekä vastuullisuutta. Työtä tukee elinvoimaryhmä, jossa on jäsenenä kuntien elinkeinotoiminnan kehittämistä ja toteuttamisesta vastaavat kehittämissyhtiöt.

Maakunnan kilpailukykyyn lisääminen tapahtuu kansallisen ja kansainvälisen profiloitumisen kautta. Vuoden aikana toimeenpannaan kärkihankkeena yrityslähtöinen yritysten kasvu ja tukiohjelma sekä maakunnallinen viestinnän kärkihanke, jossa huomioidaan maakunnan ja sen kuntien laajalainen ja kokoava profilointi.

Eduskuntavaalien jälkeen muodostetun uuden hallituksen hallitusohjelman toteuttamiseksi valmistuu syksyn 2023 aikana valtioneuvoston aluekehittämispäätös, jossa on valmisteltuja teemoja ovat kokonaisturvallisuus, teollisuuden paluu, hyvinvointi sekä osaava työvoima. Teemat työstetään syksyn aikana, jolloin ne täsmentyvät ja saadaan maakunnan aluekehittämisen agendalle. Vastuualue vastaa ministeriöiden kanssa pidettävän ALKE-keskustelun prosessin valmistelusta, sisällön koordinoinnista ja teemoista sekä seurannasta.

Maakunnan liitto vastaa aluekehitysviranomaisena maakuntaohjelmajärjestelmästä. Pohjois-Pohjanmaalla laaditaan vuoden 2023 lopussa maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma, joka sisältää Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 EU:n alue- ja rakennepoliittikan ohjelman alueellisen rahoitussuunnitelman ja painopisteet EAKR-, JTF- ja ESR+-rahastojen osalta.

Pohjois-Pohjanmaan älykkään erikoistumisen strategiassa tunnistetaan ja valitaan maakunnan innovaatiotoiminnan vahvuusalueet. Maakunnan älykkään

erikoistumisen painopisteissä korostuvat ilmastovii-
saus, uudistuva ja hyvinvoiva Pohjois-Pohjanmaa. Kansainvälisyys, vastuullisuus ja verkostoituminen ovat toimintatapoja, joiden avulla Pohjois-Pohjanmaalla kasvatetaan osaamista, nostetaan kilpailukykyä ja edistetään valittujen painopistealojen kehittymistä strategiassa esitettyyn suuntaan. Älykkään erikoistumisen strategialla on merkittävä rooli EU:n alue- ja rakennepoliittikan varojen kohdentamisessa. Älykkään erikoistumisen tavoitteena on luoda alueille innovaatioekosysteemejä, joiden avulla elinkeinoelämä voi uudistua. Pohjois-Pohjanmaan älykkään erikoistumisen strategian ajantasaisuutta tarkistetaan jatkuvassa prosessissa.

Maakunnan rahoittamisen välineet

Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 EU:n alue- ja rakennepoliittikan ohjelma

Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 EU:n alue- ja rakennepoliittikan ohjelman toimeenpano on käynnistynyt. Vuonna 2024 toteutetaan myöntövaltuuden puitteissa kaksi EAKR-hakua. Vuodelle 2024 myönnettävä rahoitus määritellään rahoitussuunnitelmassa, joka hyväksytään lokakuussa 2023 maakunnan yhteistyöryhmässä.

Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto (JTF)

Oikeudenmukaisen siirtymän rahaston ja Pohjois-Pohjanmaan oikeudenmukaisen siirtymäsuunnitelman toimeenpano käynnistyi toukokuussa 2023. Vuodelle 2024 myönnettävä rahoitus määritellään rahoitussuunnitelmassa, joka hyväksytään lokakuussa 2023 maakunnan yhteistyöryhmässä.

AKKE – alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman tukemisen määräraha

Pohjois-Pohjanmaan liitto voi myöntää kansallisista rahoitusta alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman tukemisen (AKKE) määrärahasta. Rahoitusta on käytössä TKI-hankkeisiin 448 000 euroa, omaehtoiseen kehittämiseen 65 000 euroa ja sopimukselliseen yhteistyöhön varaamaton 346 303 euroa.

Interreg Aurora

Interreg Auran ensimmäiset hakukierrokset ovat onnistuneesti takana. Uusi rajat ylittävä yhteistyö-ohjelma rahoittaa hankkeita vuosina 2021–2027. Toiminta-alueena ovat EU:n pohjoisimmat alueet Suomesta (Lappi, Pohjois-Pohjanmaa, Keski-Pohjanmaa, Pohjanmaa ja Etelä-Pohjanmaa) ja Ruotsista (Norrbottenin, Västerbottenin ja Västernorrlandin läänit). Norjasta ohjelma-alueeseen kuuluvat Troms-san, Nordlandin ja Finnmarkin läänit. Interreg Aurora -ohjelman tavoitteena on edistää rajat ylittävää yhteistyötä, vahvistaa siten ohjelma-alueen kilpailukykyä, kestävyyttä ja houkuttelevuutta sosiaalisen osallisuuden, digitalisaation ja vihreän siirtymisen kautta. Erityispiirteinä ohjelmassa huomioidaan alueen alkuperäiskansat. Ohjelma-alue on jaettu kahteen maantieteelliseen alueeseen: Auroraan ja Saameen. Ohjelma paikkaa osittain päättyvää Karelia CBC -ohjelmaa, jonka suunniteltua rahoitusta siirretään Aurora-ohjelmaan.

Huoltovarmuuden ja kokonaisturvallisuuden edistäminen aluekehittämisen näkökulmasta

Pohjois-Pohjanmaan huoltovarmuutta ja kokonaisturvallisuutta aluekehittämisen näkökulmasta tarkasteleva toimeenpanosuunnitelma valmistuu syksyllä 2023. Muuttunut geopolitiikka ja turvallisuustilanne edellyttävät huoltovarmuuteen ja kokonaisturvallisuuteen liittyvien asioiden tarkastelua myös aluekehittämisen kannalta. Kokonaisturvallisuus on suomalaisen varautumisen yhteistoimintamalli, jossa yhteiskunnan elintärkeistä toiminnoista huolehditaan viranomaisten, elinkeinoelämän, järjestöjen ja kansalaisten yhteistyönä. Toimeenpanosuunnitelmassa keskitytään aluekehittämisen sisältöjen, toimeenpanon ja välineiden kehittämisen ja kohdentamisen näkökulmiin esimerkiksi TKI-toimintojen, liikenteen ja logistiikan sekä kansainvälisyyden avulla.

Kansainvälisyys yritystoiminnan vahvistamisen ja kilpailukyvyyn parantamisen edellytyksenä

Jotta Pohjois-Pohjanmaa menestyy, edistetään uutta yritystoimintaa, yritysten kasvua, uudistumista ja kansainvälistymistä sekä työllisyyttä, osaavan työvoiman saatavuutta ja työmarkkinoiden muutosta. Nämä edellyttävät elinkeinotoimintaa tukevaa kansainvälistä toimintaa ja EU-tason edunvalvontaa. Suomen ja Euroopan on oltava aiempaa omavaraisempia ja riippumattomampia energiasta, raaka-aineista ja komponenteista.

Pohjoisen painoarvo on kasvanut erityisesti turvallisuus- ja talouspolitiikassa. Venäjän hyökkäyssodan, Suomen Nato-jäsenyyden ja puhtaan energian investointien myötä katseet ovat kääntyneet pohjoiseen. Alueen merkitys on geopolitiikasta Suomelle erittäin tärkeä ja taloudellisten mahdollisuuksien mittakaava on kansallisesti merkittävä. Suomen tärkein luonnonvara on osaaminen ja kyky luoda innovoinnin kautta uutta. Oulun seutu on 5G- ja 6G-osaamisessa maailman huippua. Kommunikatioteknologian kehitys, tietoturva ja kriittisten infrastruktuurien ja verkkojen digitaalinen turvaaminen edellyttää myös kansainvälistä yhteistyötä.

Pohjois-Pohjanmaa on mukana seuraavissa eurooppalaisissa älykkään erikoistumisen kumppanuuksissa: Industrial modernisation, Wireless ICT, Personalised medicine, Safe and sustainable mobility, Advanced materials for batteries, Watersmart territories, High performance production through 3D printing, Agri-Food, Traceability & Big data ja High tech farming. Uusimpana ollaan mukana Mining industry -kumppanuudessa.

Mining Industry S3 -kumppanuuden fokus on kaivosteollisuudessa, siihen liittyvissä toimialoissa ja palveluissa sekä globaaleissa arvoketjuissa. Kumppanuuden temaattiset painopisteet ovat kriittinen raaka-ainetuotanto, pk-yritysten voimaannuttaminen maailmanlaajuisissa arvoketjuissa, uutta teknologiaa ja kestävää kaivostoimintaa, kaivostoiminnan sosiaalinen hyväksyntä sidosryhmien osallistumisen

kautta sekä koulutus kaivosalalla ja siihen liittyvillä aloilla. Kumppanuuden vetovastuussa ovat Lappi ja Pohjois-Karjala. Muut jäsenet ovat Kainuu, Pohjois-Pohjanmaa, Espanjan Andalusia, Asturias, Castille and Leon, Centro (Portugali), Sterea Ellada (Kreikka) ja Västerbotten (Ruotsi).

Euroopan komissio julkaisi kiinnostuksenilmaisy-pyyntönsä koskien alueellisia innovaatiolaaksoja maaliskuussa 2023. Aloitteen tavoitteena on vahvistaa Euroopan innovaatioekosysteemejä ja valjastaa innovaatiopotentiaali vastaamaan yhteiskunnallisiin haasteisiin. Innovaatiolaaksojen tavoitteena on kuroa umpeen innovaatiokuilua EU:n eri alueiden välillä ja tunnistaa alueellinen potentiaali etenkin syväteknologian innovaatioiden saralla. Aloite on yksi uuden eurooppalaisen innovaatio-ohjelman lippulaivahankkeista. Pohjois-Pohjanmaan liitto on aktiivisesti mukana hakuprosesseissa.

Suomen Nato-jäsenyys tarkoittaa arktisen alueen yhteistyön muutosta. Yhtenä aluekehittämisen painopisteenä tulee olemaan turvallisuuspoliittinen tilanne ja huoltovarmuuden turvaaminen. Yhteistyöaloitteisiin Pohjois-Ruotsin ja Pohjois-Norjan alueella on tartuttava entistä selkeämmin sekä luotava aloitteita itse. Pohjoisten ja arktisten alueiden ohella toinen yhteistyön suunta on Itämeren alue, joka tarkoittaa aluekehittämisessä Interreg-hankeyhteistyön kasvattamista.

Tietoturva ja kriittisten infrastruktuurien ja verkkojen digitaalinen turvaaminen edellyttää kansainvälistä yhteistyötä ja testaustoimia. Pohjois-Pohjanmaan liitto on ollut vuoden 2023 aikana mukana neuvotteluissa, joiden tavoitteena on saada Nato yhteistyön osaamiskeskus ja yrityskiihdyttämö sijoittumaan maakuntaan. Teollisuuden yritysten tuotteiden kaksoiskäytön edistäminen ja sitä kautta syntyvä kansainvälinen liiketoiminta tukee Suomen huoltovarmuutta, NATO-yhteistyötä sekä yritysten välistä alihankintatoimintaa.

Pohjois-Atlantin puolustusliitto NATO avasi DIANA-ohjelman (Defence Innovation Accelerator for

the North Atlantic) ensimmäisen pilottihaasteohjelman rahoitushaun heinäkuussa. DIANA-ohjelmalla tuetaan puolustusalan innovaatiotoiminnan kiihdyttämistä ja alan tutkimustoiminnan ja operatiivisen puolen yhteistyötä. Tavoitteena on avata useita pilottihaasteohjelmien rahoitushakuja, joilla tuetaan puolustus- ja turvallisuusalan kaksikäyttöisten ratkaisujen kehittämistä.

Elintarviketalous

Maaseutualueet ovat toiminnallisesti erilaisia kaupunkeihin verrattuna; yhteiskunnalliset muutokset ja päätökset vaikuttavat eri tavalla maaseudulla ja kaupungissa. Tämä näkyy myös Pohjois-Pohjanmaan maakunnassa. Luonnon olosuhteet haastavat, mutta myös antavat mahdollisuuksia: pitkä kasvukausi, viileähkö ilmasto ja riittävät luonnonvedet asettavat maakunnan uuteen asemaan maatalouden raaka-aine tuotannossa. Pohjois-Pohjanmaalla on merkittävä rooli Suomen elintarvikkeiden alkutuotannossa ja jatkojalostuksessa. Elintarviketalouden tulevaisuuteen on kiinnitettävä entistä enemmän huomiota. Tätä varten vakiinnutetaan kehittämissasi-antuntijaryhmän toiminta. Toiminnan teemat ovat alkutuotannon tutkimus-, kehitys ja koulutuskysymykset, kumppanuudet sekä työvoimakysymykset. Tuloksena saadaan nostetuksi elintarviketalouden alueelliset kysymykset kansallisen ohjelmatyön, edunvalvonnan sekä lainsäädäntövalmisteluiden piiriin. Elintarvikkeiden alkutuotannon merkitys huoltovarmuuden ja kokonaisturvallisuuden näkökulmasta on keskeinen asia.

Vihreä siirtymä

Itä- ja Pohjois-Suomen alueiden tulee vaikuttaa EU:ssa meneillään oleviin metsiin liittyviin strategia- ja lainsäädäntövalmisteluihin. Yhteisen metsätöryhmän tavoitteena on kerätä yhteen näkemyksiä sekä ajaa Itä- ja Pohjois-Suomen alueiden metsä- ja ympäristötoimijoiden etuja. Euroopan komissio on julkaissut vuonna 2023 kaksi uutta ohjeistusta koskien kestävästä metsänhoitoa ja metsien ekosysteemipalvelujen tuottamisesta maksettavia korva-

uksia, joiden tavoitteena on kannustaa ja palkita kestäviä metsäkäytäntöjä. Tämän tiedon tuominen metsänomistajille on merkittävää edunajamista. ERIAFF-jäsenyyttä hyödynnetään metsäalan ja elintarviketalouden yhteistyön kansainvälistämiseksi. Kaksoismurros, vihreä siirtymä ja digitaalisuuden hyödyntäminen, tarkoittaa suurta panostusta tutkimukseen ja kehittämiseen.

Suomen kestävän kasvun ohjelman yhtenä keskeisenä tavoitteena on nostaa Suomi maailman kärkimaaksi vety- ja kiertotaloudessa. Tämän mahdollistamiseksi perustettu julkisten toimijoiden kansallinen vetyverkosto kerää ja jakaa paikallisissa vetyhankkeissa kertyvää tietoa ja osaamista alueiden välillä. Verkostotoiminnalla tuetaan erityisesti PK-sektorin liiketoimintamahdollisuuksia liittyen vetytalouden eri osa-alueisiin ja aloitetaan paikallisesti maankäytöllinen varautuminen vetyekosysteemin edistämiseen. Lisäksi rakennetaan kansainvälisesti erottuvaa Both2nia-brändiä, jonka avulla vetyhankkeille Itämeren alueella haetaan näkyvyyttä Euroopassa.

Vihreää siirtymää edistetään sekä oikeudenmukaisen siirtymän rahaston että EAKR-rahoituksella. EAKR-rahoituksesta 35 prosenttia kohdistetaan ilmastotoimiin.

Pohjois-Pohjanmaan TE2024 -uudistus

Valtion tuottamat työ- ja elinkeinopalvelut siirretään kuntien palveluiksi vuoden 2025 alussa. Uudistuksen tavoitteena on palvelurakenne, joka edistää parhaalla mahdollisella tavalla työntekijöiden nopeaa työllistymistä ja lisää työ- ja elinkeinopalveluiden tuottavuutta, saatavuutta, vaikuttavuutta ja monipuolisuutta yhdessä kuntien elinvoimapalveluiden kanssa. Kun työllisyys- ja koulutuspalvelut sekä elinkeinopalvelut ovat saman järjestäjän vastuulla, tukevat palvelut nopeamman työllistymisen tavoitetta.

Pohjois-Pohjanmaan TE2024 -hankkeen tavoitteena on tuottaa ja tarjota Pohjois-Pohjanmaan kunnille tietoa uudistuksesta ja tukea uudistuksen organisointiin ja kuntien valmistautumista muutokseen. Hanke on tuottanut kunnille työllisyysalueiden muodostamisen tueksi tietoa rahoituksesta sekä uudistuksen vaikutuksista kuntatalouteen. Hanke tukee kuntia päätöksenteossa, palveluiden suunnittelussa ja organisoinnissa. Hankkeen toimilla tuetaan kuntien yhteistä valmistautumista uudistukseen sekä yhteistyötä kuntien ja TE-palveluiden kanssa. Hankkeen toimissa huomioidaan yhteistyön kehittäminen Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen (Pohde) kanssa eri rajapinnoissa.

Pohjois-Pohjanmaan TE2024 -hanke tarjoaa vuoden 2024 aikana tukea kunnille uudistuksen valmistelun ja järjestää tarpeiden mukaan tilaisuuksia yhteistyössä Kuntaliiton, TEM:n, ELY-keskuksen, TE-toimiston, Henkilöstöala HELA:n sekä Pohteen kanssa. Hanke tukee toimijoiden vertaisoppimista hakemalla tietoa ja toimintamalleja eri puolilla Suomea toimivista työllisyydenhoidon ratkaisuisista. Hankkeen resursoimana hankitaan palveluja palvelustrategiatyöhön ja palvelumuotoiluun. Hanke kerää tietoa kuntien tarpeista, joihin hankerahoituksella voidaan vastata.

SMART ERA -hanke

Pohjois-Pohjanmaan liitto osallistuu vuosina 2024–2027 Horisontti Eurooppa -ohjelmasta rahoitettuun SMART ERA (SMART community-led transition for Europe's Rural Areas) -hankkeeseen yhdessä Oulun yliopiston Kerttu Saalasti Instituutin kanssa. Pohjois-Pohjanmaan liitto toteuttaa hankkeen pilotti-alueen toimenpiteet.

Hankkeen tavoitteena on turvata maaseutumaisten ja syrjäisten ja väestörakenteen muutoksesta kärsivien alueiden kilpailukykyä digitalisaatiota hyödyntäen. Tämä tapahtuu testaamalla ja kehittämällä digitaalisia infrastruktuureja ja palveluita. Näiden lisäksi tarvitaan paremmin kohdennettuja paikka-kohtaisia toimenpiteitä, joita hankkeessa pilotoi-

daan. Digitalisaatio mahdollistaa maaseutualueiden paremman pääsyn kansainvälisiin yritysyhteisöihin. Yhdessä maaseudun monipaikkaisen asumisen lisääntyvän trendin kanssa se mahdollistaa laajemat ja osittain sijainnista riippumattomat työmarkkinat houkutellakseen koulutettuja työntekijöitä maaseudulle ja uusien etätyöpaikkojen saamisen maaseudulta sekä sijainnista riippumattoman digitaalisen yrittäjyyden.

Itämeristrategian toimeenpano - EUSBSR Tourism PAC-hanke

Pohjois-Pohjanmaan liitto vastaa yhdessä Puolan Pomorskien alueen kanssa EU:n Itämeri -strategian matkailun politiikka-alueen koordinoinnista. Koordinaatiotyölle on myönnetty hankerahoitus Itämeren Interreg-ohjelmasta vuosille 2022–2024. Pohjois-Pohjanmaan liitossa työskentelevä projektipäällikkö vastaa koordinaatiotyöstä. Matkailun politiikka-alueen tavoitteena on vahvistaa kestävä ja vastuullisen matkailun kehittämistä Itämeren alueella ja matkailutoimialan sidosryhmien välistä keskustelua sekä luoda verkostoja. Koordinaatio-tehtävän kautta Pohjois-Pohjanmaan liitto vahvistaa maakunnallista matkailun kehittämistä ja edistää Pohjois-Pohjanmaan matkailustrategian toimeenpanoa.

Matkailun politiikka-alueen koordinaattorit järjestävät vuosittain Itämeren alueen matkailufoorumin (Baltic Sea Tourism Forum), joka kokoaa 100–150 matkailualan toimijaa Itämeren alueelta. Vuoden 2024 Itämeren alueen matkailufoorumi järjestetään Oulussa. Pohjois-Pohjanmaan liitto vastaa foorumin valmistelusta ja käytännön toteutuksesta. Matkailufoorumi tukee Suomen Itämeren maiden valtioiden neuvoston (CBSS) vuosien 2023–2024 puheenjohtajakautta edistämällä CBSS:n Kestävä ja vauras-prioriteettialuetta.

Pohjois-Pohjanmaan EU-tietopiste

Pohjois-Pohjanmaan EU-tietopiste on osa Europe Direct -verkostoa, johon Pohjois-Pohjanmaan liitto kuuluu EU:n komission kanssa tehdyn sopimuksen perusteella. Hankkeen sopimuskausi on 2021–2025.

Tiedotuspisteiden tarkoituksena on lisätä vuorovai-
kutusta EU:n päätöksentekijöiden ja kansalaisten välillä sekä kannustaa kansalaisia osallistumaan keskusteluun EU:sta ja sen tulevaisuudesta. EU-tietopiste jakaa tietoa Euroopan unionin toiminnasta sidosryhmilleen, kuten oppilaitoksille ja opiskelijoille, kansalaisille ja paikallisille päättäjille. Yhteistyötä jatketaan ja laajennetaan lisäämällä tietopisteen vierailuja oppilaitoksiin ja kirjastoihin. Pohjois-Pohjanmaan EU-tietopiste tiedottaa Pohjois-Pohjanmaan liiton omista hankkeista, kansainvälisistä hankkeista ja EU:n alue- ja rakennepolitiikan rahastoista. EU-tietopiste tekee yhteistyötä Pohjois-Suomen viestintäverkostoissa, joiden yhtenä tehtävänä on edistää EU:n alue- ja rakennepolitiikan rahastojen toimintaa alueella. EU-tietopiste tuottaa tulevilla toimintakaudella esitteen, jossa nostetaan esille toteutuneita hyviä hankkeita.

Pohjois-Pohjanmaan EU-tietopiste tulee syventämään yhteistyötä maakunnan muiden Eurooppaan liittyvien yhteistyöverkostojen kanssa, kuten Euroopan kulttuuripääkaupunki 2026 -organisaatio ja EU-talлекirjasto. Vuonna 2024 pidettävät europarlamenttivaalit huomioidaan toiminnassa ja EU-tietopiste järjestää yleisölle avoimen keskustelutilaisuuden. Tietopiste osallistuu muihin Euroopan parlamentin vaaleihin liittyviin tilaisuuksiin ja tekee yhteistyötä muiden organisaatioiden kanssa.

Pohjois-Pohjanmaan EU-tietopiste nostaa esille Euroopan unionin komission tärkeinä pitämiä aiheita ja teemoja sosiaalisen median kautta. Näihin kuuluvat muun muassa komission puheenjohtajan vuosittain pitämä puhe ja kielten päivä. EU-tietopiste järjestää myös vuosittaisen Eurooppa-päivään liittyvän tapahtuman 9. toukokuuta. Kaiken toiminnan tavoitteena on edistää kansainvälisyyttä ja eurooppalaisuutta maakunnan alueella.

Pohjois-Pohjanmaan liitto on mukana useissa verkostoissa

- NSPA-verkoston kuuluvilla kolmen maan 13 alueella on jaettuja tavoitteita sekä yhteisiä olosuhteita, kuten harvaan asuttu väestö, ankara ilmasto ja pitkät välimatkat. Tähän osaan Eurooppaa vaikuttaa erityisesti globalisaatio, energiahuolto, ilmastonmuutos ja väestörakenteen muutos. Yhdessä alueet pyrkivät lisäämään EU:n instituutioiden ja muiden sidosryhmien tietoisuutta NSPA-alueesta, sen erityisolosuhteista ja mahdollisuuksista ja vaikuttamaan EU:n politiikkaan. Verkosto toimii alustana rajat ylittävälle yhteistyölle ja hyvien käytäntöjen vaihdolle. NSPA-hallinto ja sen organisointi kiertää jäsenmaiden ja maakuntien kesken.
- ERIAFF-verkosto toimii välittäjänä Euroopan unionin, paikallisten toimijoiden ja alueiden välillä. ERIAFF:n jäsenet ovat muodostaneet temaattisia toimintaryhmiä tärkeiden kysymysten ympärille. Verkosto pyrkii edistämään kumppanuuksien syntymistä seuraavissa aihepiireissä: biodiversiteetti ja ekosysteemipalvelut, biotalous, ilmastonmuutoksen hillintä ja ilmastonmuutokseen varautuminen, innovatiiviset tuotteet ja palvelut tuotantoketjussa, maatalouden tuottavuus ja resurssitehokkuus sekä ruokaturva, ruokaturvallisuus ja terveelliset elämäntavat. Itä- ja Pohjois-Suomen EU-toimisto osallistuu Brysselissä verkoston kokouksiin ja pitää itä- ja pohjoissuomalaiset toimijat ajan tasalla verkoston ajankohtaisista asioista.
- ERRIN on vakiintunut Brysselissä toimiva yhteistyöverkosto, johon kuuluu yli 125 alueellista sidosryhmäjäjestöä 22 Euroopan maasta, joista

useimpia edustavat niiden Brysselin toimistot. Verkosto keskittyy yksinomaan tutkimus- ja innovaatiopolitiikkaan ja rahoitusohjelmiin sekä hankkeiden kehittämiseen.

- Vanguard Initiative -verkoston vuonna 2013 perustaneet kymmenen eurooppalaista aluetta ovat sitoutuneet edistämään kasvua ja työpaikkoja teollisuusjohtoisen alueiden välisen yhteistyön ja yhteisten investointien avulla älykkään erikoistumisen pohjalta.
- Kansainvälinen yleishyödyllinen yhteisö European Clusters Excellence Labeling Structure (EUCLES) yhdistää kansalliset ja alueelliset klusterijärjestöt työskentelemään eurooppalaisen klusterimerkintäjärjestelmän jatkuvan parantamisen puolesta. Itä- ja Pohjois-Suomi on kehittänyt aktiivisesti klusterimerkintöjä yhteistyössä EUCLESin kanssa.

Karelia ENI CBC -ohjelman loppuunsaattaminen

Pohjois-Pohjanmaan liitto vastaa hallintoviranomaisena Karelia ENI CBC -ohjelman loppuunsaattamisesta ja sulkemisesta. Venäjän sotatoimet Ukrainassa johtivat ohjelman rahoitussopimuksen jäädyttämiseen maaliskuussa 2022 ja Venäjän puolella toteutettavien toimenpiteiden keskeyttämiseen. Keväällä 2023 käynnistettiin takaisinperintäprosessi venäläisille kumppaneille maksetuista kustannuksista, joita ohjelman tarkastusviranomaisen ei ole pystynyt varmentamaan. Suomalaiset toimijat toteuttavat hankkeet loppuun Suomen puolella. Hankkeet päättyvät vuoden 2023 loppuun mennessä ja ohjelma suljetaan vuoden 2024 aikana. Ohjelman teknisen tuen varat ovat käytettävissä syyskuun loppuun 2024 saakka. Ohjelman sulkemisasiakirjat tulee toimittaa Euroopan komissiolle 15.2.2025 mennessä.

4.3 Maakunnan suunnittelu ja osaaminen

Pohjois-Pohjanmaan liitossa maakunnan suunnittelu ja osaaminen -vastuualueen tehtävät jakautuvat toiminnallisesti kolmeen kokonaisuuteen: tulevaisuus, maakuntaohjelma ja maakuntakaava. Organisoituminen perustuu maakunnan suunnittelujärjestelmään ja kokonaisuudet täydentävät toisiaan. Tulevaisuus tuottaa laaja-alaista tietoa maakunnan toimintaympäristöstä ja ennakoi siinä tapahtuvia äkillisiä ja jatkuvia muutoksia. Tietoja hyödynnetään erityisesti maakuntaohjelman, maakuntakaavan ja liikennejärjestelmätöyön laadinnassa ja toimeenpanossa sekä alueelliset erityispiirteet ja elinkeinoelämän tarpeet huomioivassa koulutuksen määrällisessä ja laadullisessa ennakoinnissa.

Maakunnan liiton tehtävät määritetään aluekehityslaisissa. Suunnittelukaudella painotetaan lakisääteisiä tehtäviä, joista maakunnan suunnittelu ja osaaminen -vastuualueelle kohdentuvat erityisesti maakunnan suunnittelun ja merialuesuunnittelun tehtävät; saavutettavuuden edistäminen ja maakunnan liikennejärjestelmäsuunnittelun yhteistyön johtaminen ja yhteistyö valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan; luonnonvarojen kestävä käytön koordinointi ja ilmastonmuutoksen torjunta; laadukkaan elinympäristön tilaa koskevan suunnittelun yhteistyö; toimintaympäristön ja osaamistarpeiden ennakointi; kulttuurin edistäminen osana maakunnallista strategiatyötä ja maakunnallisen identiteetin ja asukkaiden osallistumisen mahdollistaminen maakunnan kehittämisessä. Työskentelyssä painotetaan laaja-alaista yhteistyötä eri toimijoiden kanssa.

Globaalit kriisit ja geopolitiikan muutokset vaikuttavat merkittävästi Pohjois-Pohjanmaan asemoitumiseen logistisesti ja korostavat huoltovarmuuden sekä kriisinkestävyyden merkitystä ruoan- ja energiantuotannossa sekä alue- ja yhdyskuntarakenteessa. Toimintaympäristössä tapahtuvat nopeat muutokset korostavat tulevaisuuteen katsovaa ja ennakoivaa

työskentelyotetta ja verkostoitumisen merkitystä. Toimintavuotena korostuu hallitusohjelman toimeenpanoon liittyviin toimiin vaikuttaminen. Edunvalvonnassa painottuu ennakointi, systemaattisuus ja yhteistyö sidosryhmien kanssa. Rakenteeltaan uudistetun kansanedustajayhteistyötä kehitetään entisestään. Suunnitteluvuonna korostuvat vaikuttamistyö Pohjoisen ohjelman laadintaan, teollisuuspoliittiseen strategiaan sekä valtakunnalliseen 12-vuotiseen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan.

MAAKUNTAOHJELMA

Maakuntaohjelma suuntaa maakunnan kehittämistä

Maakuntaohjelmassa 2022–2025 määritellään Pohjois-Pohjanmaan aluekehittämisen tahtotila. Vuoden 2024 aikana aktivoidaan maakuntaohjelman toimeenpanoa ja jatketaan ohjelman kärkihankkeiden vaiheittaista käynnistämistä huomioiden syksyllä 2023 hyväksyttävä toimeenpanosuunnitelma. Toimiston sisäistä toimintamallia kehitetään vahvistamalla vastuualueiden yhteiskehittämistä. Maakuntaohjelman toimenpiteitä ja niiden vaikutuksia edistetään laadullisella ja määrällisellä seurannalla. Maakuntaohjelman sisällöllistä yhteensovittamista Pohteen, valtion aluehallinnon sekä kuntien strategiseen suunnitteluun jatketaan. Toimintavuonna toteutetaan yhdessä Pohjois-Suomen maakuntien kanssa maakuntaohjelman 2022–2025 ulkopuolinen arviointi, joka toimii yhtenä lähtökohtana uuden maakuntaohjelmätöyön aloittamiselle.

Kulttuuritoiminnan edistäminen ja kulttuurihyvinvointi

Maakunnallinen kulttuurin kehittämisohjelma Kulttuurista virtaa Pohjois-Pohjanmaalle 2030 kokoaa yhteisen näkemyksen siitä, millainen kulttuurimaakunta haluamme olla ja millä keinoin sitä kehitämme. Kulttuuri, siihen liittyvä kehittämistyö ja sen vaikuttavuus nähdään laaja-alaisena, eri tahoja koskevana toimintana, kulttuurikennona. Tämän rakenteen vahvistaminen on ohjelman toimeenpanossa keskeistä. Toimintavuonna jatketaan yhteis-

työssä alueen kuntien ja muiden toimijoiden kanssa ohjelman teemojen toimeenpanoa ja tuotetaan Pohjois-Pohjanmaan liiton verkkosivuille ohjelman seurantaan liittyvää tietoa.

Pohjois-Pohjanmaan liiton toteuttama ja opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama Kulttuurikemno – yhteistyötä ja vaikuttavuutta kulttuuripalveluihin -hanke saatetaan toimintavuonna loppuun raportoimalla tuloksista ja toteuttamalla loppuseminaari. Kulttuurin alueelliseen kehittämistehtävään on haettu jatkohanketta yhdessä Kainuun liiton kanssa. Hankkeen on suunniteltu kattavan kummatkin maakunnat ja hallinnoijana toimii Kainuun liitto. Rahoituspäätöstä odotetaan vuoden 2023 lopussa.

Pohjois-Pohjanmaan liitto tuo esiin kulttuurin hyvinvointivaikutuksia sekä niihin liittyvän osaamisen, palveluiden ja yhteistyön vahvistamista osana laajempaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä. Liitto koordinoi avoimella periaatteella toimivaa kulttuurihyvinvoinnin verkostoa (POPkulta) ja toimii sen edustajana Hyvinvoinnin yhteistyöryhmässä (Hyry/Pohde). Verkosto kokoontuu noin neljä kertaa vuodessa ja tekee valtakunnallista yhteistyötä 13 alueverkoston kanssa.

Oulu on vuoden 2026 kulttuuripääkaupunki. Toteutusalueena on koko Pohjois-Pohjanmaa ja Kainuu sekä muita kuntia ja kaupunkeja. Toimintavuonna laaditaan suunnitelma Pohjois-Pohjanmaan liiton kulttuuripääkaupunkivuoden toimenpiteistä. Pohjois-Pohjanmaan identiteettiä tukeva teema valitaan, esimerkiksi joet ja jokilaaksojen kulttuuri ja kulttuuriperintö, ja selvitetään siihen liittyvien pienten hankkeiden tukemisen mahdollisuudet ohjelmahaun yhteydessä.

Pohjois-Pohjanmaan ilmastotiekartan toimeenpano, seuranta ja päivitys

Pohjois-Pohjanmaan ilmastotiekartan 2021–2030 Kohti hiilineutraalia Pohjois-Pohjanmaata toimeenpanoa toteutetaan muun muassa EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelmasta Uudistuva ja osaava

Suomi 2021–2027 rahoitettavilla hankkeilla. Pohjois-Pohjanmaan ilmastotyön neuvottelukunta ohjaa maakunnan ilmastotyötä.

Ilmastotavoitteet ja niiden seuranta viedään osaksi Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihe-maakuntakaavaa. Ilmastomuutoksen kannalta energia on keskeinen alueidenkäytöllinen kysymys, johon sisältyy energiantuotantoon, siirtoon sekä kulutukseen liittyvä alueidenkäytön yleispiirteinen ohjaus. Energiamurrokseen vastaaminen on yksi suurimmista haasteista myös alueellisesti. Uusiutuvan energiantuotannon edistäminen on edellytys ja samalla mahdollisuus alueen elinvoiman vahvistamiselle, elinkeinorakenteen uudistumiselle ja monipuolistumiselle.

Vetytalouden potentiaali kemian- ja terästeollisuuden prosessien siirtymässä vähähiiliseksi sekä uusiutuvan energian varastoinnissa on tunnistettu kansainvälisellä ja kansallisella tasolla. EMMI-hanke on tuottanut selvitystietoa energia- ja ilmastovaihe-maakuntakaavaan uusiutuvan energiantuotannon ja siihen kytkeytyvän vetytalouden mahdollisuuksista Pohjois-Pohjanmaalla painottuen maankäytön näkökulmaan. Toimintavuonna EMMI-hankkeen toteuttaminen jatkuu. Hankkeessa arvioidaan Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihe-maakuntakaavaan osoitettujen tuulivoimavoimahankkeiden ilmastovaikutukset ja tarkastellaan yleisellä tasolla aurinkovoiman ilmastovaikutuksia.

Pohjois-Pohjanmaalla on ollut hyviä kokemuksia kuntien omaehtoisesta ilmastotyöstä, mutta vähähiilisen maakunnan rakentamiseen liittyvää toimintaa ja sen vaikuttavuutta on tärkeää lisätä eri aloilla. Kuntien ja muiden toimijoiden verkostoitumista ja yhteistyötä on tarpeen edelleen tiivistää niin alueellisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Toimintavuonna jatketaan kuntien ilmastotoimien tukemista ja yhteistyörakenteiden luomista kuntien tarpeiden mukaisesti.

Ilmastotiekartta päivitetään vuonna 2024 yhteistyössä Kohti hiilineutraaleja kuntia ja maakuntia,

Canemure -hankkeen kanssa. Tavoitteiden seurannassa hyödynnetään uusinta tietoa, kuten Suomen ympäristökeskuksen toimittamia kuntien vuosittain päivittyviä kasvihuonekaasupäästöjä. Toimenpiteinä ovat ilmastotyön neuvottelukunnan kokoukset, teemaan liittyvät tilaisuudet ja muut verkostoitumistimenpiteet kuntien ja muiden sidosryhmien kanssa sekä viestintä ja vuorovaikutus.

Pohjois-Pohjanmaan bio- ja kiertotalouden sekä uusiutuvan energiatuotannon edistäminen

Pohjois-Pohjanmaalla älykäs bio- ja kiertotalous on ilmastotyön perusta. Tiekarttatyössä tunnistetut kärkitoimet ovat linjassa biotalouden kehittämisstrategian kanssa ja kattavat laajasti toimialan eri sektorit. Yksi maakuntaohjelman 2022–2025 päätavoite on kestävästi kasvava Pohjois-Pohjanmaa. Bio- ja kiertotalouteen perustuva uudistuminen ja innovaatio-toiminta, ilmastotavoitteet huomioiva maankäyttö ja vähäpäästöinen liikkuminen, kestävä energian tuotanto sekä maatalouden uudistuminen luovat edellytykset kestäväan kasvuun.

Toimintavuonna edistetään luonnonvaratoimialan hankkeiden vaikuttavuutta ja maakunnallisen yhteistyön kehittämistä sekä kansallisiin ja kansainvälisiin verkostoihin aktivointia yhteistyössä sidosryhmien kanssa. Toimenpiteinä ovat yhteistyörakenteiden syntymistä edistävät tilaisuudet ja verkostoitumistimenpiteet sekä viestintä ja vuorovaikutus.

Iijoen vesistöalueen kehittäminen jatkuu

Pohjois-Pohjanmaan liitto hallinnoi Lohi Iijokeen -hanketta yhdessä Luonnonvarakeskuksen kanssa. Hankkeen toimenpiteet vuonna 2024 ovat smolttien vedenalainen kameraseuranta Haapakosken alasvaellusväylällä, alasvaellusväylän koekäyttö, smolttien sekä nousukalojen ylisiirrot, pienpoikasistutukset ja Iijoki-aiheisen videon tuottaminen. Hankekokonaisuuteen kuuluu myös Raasakan voimalaitospadon kalatien rakentamisen edistäminen. Lohi Iijokeen -hanke päättyy 31.8.2024.

Pohjois-Pohjanmaan liitto käynnistää mahdollisesti uuden Iijoen vaelluskalojen palauttamiseen tähtäävän hankkeen syksyllä 2024. Lisäksi Pohjois-Pohjanmaan liitto osallistuu Iijoki-sopimuksen mukaisten toimenpidekokonaisuuksien toimeenpanoon sidosryhmäroolissa.

Hyvinvointia asukkaille ja kunnille

Kuntalaisten hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen on sekä kuntien että hyvinvointialueen lakisääteinen tehtävä. Pohjois-Pohjanmaalla hyvinvoinnin edistämistä tehdään yhteistyössä ja vuorovaikutuksessa eri toimijoiden kesken. Maakunnallinen hyvinvointiekosysteemi vahvistaa pohjois-pohjalaisten ihmisten hyvinvointia tavalla, johon toimijat eivät yksin yltäisi. Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointisopimukseen 2019–2025 on kirjattu kehittämistyön arvot, yhteistoiminnan periaatteet ja tavoitteet sekä kumppanuuslupaus. Sopimus tukee kuntien strategisen tason ihmislähtöistä hyvinvointijohtamista ja yhteiskehittämistä sekä rakenteiden uudistamista.

Liitto järjestää maaliskuussa 2024 kuntien talous- ja toimintasuunnittelua tukevan tilannekuvaseminaarin yhteistyössä kuntien sivistysjohtajaverkoston kanssa sekä loppuvuodesta perinteisen Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointifoorumin. Toimintavuonna systematisoidaan yhteistoimintamalleja ja -rakenteita Pohteen kanssa.

Nuoret mukaan aluekehityksen dialogiin pohjoisessa

Pohjois-Pohjanmaan nuorisovaltuuston nuoret siirtyivät 1.1.2023 Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen nuorisovaltuuston jäseniksi. Yhteistyösopimus mahdollistaa Pohjois-Pohjanmaan liiton ja hyvinvointialueen välisen yhteistyön nuorten asioihin liittyen sekä Pohjois-Pohjanmaan nuorisovaltuuston laaja-alaiset toimintaedellytykset. Pohjois-Pohjanmaan liitto vastaa vuosittain kahden nuorisovaltuuston kokouksen järjestämisestä ja kokouskustannuksista. Lisäksi liitto vastaa kustannuk-

sista, jotka syntyvät kustannuksista osallistumisesta maakuntaliiton edustus- ja asiantuntijatehtäviin sekä ohjausryhmäjäsenyyksiin liittyen. Nuorisovaltuuston puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajilla on läsnäolo- ja puheoikeus maakuntavaltuuston kokouksissa.

Toimintavuoden tärkeinä painopisteinä liiton näkökulmasta on kuntien nuorisovaltuustojen ja Pohjois-Pohjanmaan nuorisovaltuuston välisen yhteistyön kehittäminen sekä nuorten osallisuuden lisääminen ja kiinnostuksen herättäminen kansainväliseen nuorisoyhteistyöhön liittyvissä asioissa. BRYC-yhteistyötä tiivistetään. Nuoria osallistetaan maakunnan strategiseen suunnitteluun kuten ilmastotiekartan päivitystyöhön.

Pohjois-Pohjanmaan liitto on osallistunut vuonna 2023 EU-Arctic Youth Dialogue (EU-ARCYD) -nuorisoprojektin valmisteluun. Tavoitteena on osallistaa alueen nuoria aluekehitykseen pohjoisessa osallistamalla hankkeen järjestämiin työpajoihin ja kansainvälisiin tapahtumiin. Hankkeen koordinaattori on Nord University Norjasta. Mukana ovat Nordlandin maakunta, Arktinen keskus Rovaniemeltä, Kajaanin ammattikorkeakoulu sekä Pohjois-Pohjanmaan, Kainuun ja Pohjois-Karjalan liitot. Hanke on nelivuotinen alkaen 1.1.2024 ja rahoituksesta päätetään syksyllä 2023. Työ on jatkoa vuonna 2023 toteutulle, Aurora-ohjelmasta rahoitetulle, Bridging Youth and Regional Development Trough Dialogue -hankkeelle.

Järjestöt synnyttämässä osallisuutta ja yhteisöllisyyttä

Pohjois-Pohjanmaan järjestöneuvottelukunta edustaa maakunnassa toimivia järjestöjä toimien viestinviejänä maakunnan ja asukkaiden välillä. Järjestöneuvottelukunta osallistuu aktiivisesti maakunnan kehittämiseen, tekee näkyväksi ja tunnetuksi järjestötoimintaa, edistää kansalaisten ja järjestöjen osallisuusmahdollisuuksia, tekee yhteistyötä hyvinvointialueen osallisuustyön kanssa sekä edistää järjestöjen välistä että järjestöjen, julkisen sektorin ja elinkeinoelämän välistä yhteistyötä.

Toimintavuonna panostetaan erityisesti kuntajärjestöyhteistyöhön, viestintään ja vaikuttamistyöhön. Järjestöneuvottelukunta seuraa kunnille laadittujen järjestöyhteistyön suositusten toteutumista. Tarvittaessa suositukset uudistetaan. Vuoden järjestöteko-palkinto valmistellaan maakuntahallituksen päätettäväksi. Järjestötuokiokonseptia jatketaan ja yhteistyötä Pohteen järjestöyhteistyöryhmän kanssa tiivistetään. Osallistutaan alueellisen kansalaisjärjestökatemian suunnitteluun ja toteutukseen.

MAAKUNTAKAAVA

Vaihemaakuntakaavatyö sekä lainvoimaisten maakuntakaavojen toimeenpano ja seuranta

Maakuntakaavoitus on osa maankäyttö- ja rakennuslaissa määriteltyä, kaavatasoittain tarkentuvaa maankäytön suunnittelujärjestelmää Suomessa. Maakuntakaava konkretisoi valtioneuvoston hyväksymät valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet sekä sovittaa ne yhteen maakunnallisten ja alueellisten kehittämistavoitteiden kanssa. Yleispiirteinen kaava ohjaa kuntien kaavoitusta ja siinä esitetään maakunnan alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteet sekä esitetään kehittämisen kannalta tarpeellisia aluevarauksia. Maakuntakaavan laatii maakunnan liitto, työtä ohjaa maakuntahallitus ja kaavan hyväksyy maakuntavaltuusto.

Maankäyttö- ja rakennuslain uudistamistyö keskeytettiin alkuvuodesta 2022. Kaavoitus- ja rakentamislain kokonaisuudesta jatkovalmisteluun etenivät ainoastaan Rakentamislaki (voimaan 1.1.2025) ja Laki rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä (voimaan 1.1.2024, sovelletaan 1.1.2029 alkaen). Maankäytön suunnittelujärjestelmän kokonaisuus säilyi uudistuksessa ennallaan, samoin maakuntakaavan oikeusvaikutukset. RYTI-laissa määritetään digitaalisten tietomallien reunaehdot rakennetun ympäristön suunnittelussa. Maankäyttö- ja rakennuslaista poistetaan rakentamista koskevat pykälät ja nimi muuttuu Alueidenkäyttölaiksi 1.1.2025.

Pohjois-Pohjanmaan liitto käynnisti vuonna 2021 energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavatyön, jonka teemoina käsitellään energiantuotantoa, varastointia ja siirtoa, viherrakennetta, liikennejärjestelmää, saavutettavuutta sekä maakunnan aluerakennetta. Vaihemaakuntakaavan kuulemisaineisto oli nähtävillä syksyllä 2022. Palautekooste ja yleisvastine käsiteltiin maakuntahallituksessa helmikuussa 2023 ja luonnosvaiheen vastineet kesäkuussa 2023. Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan luonnoksessa osoitettiin Kestävä tuulivoimarakentaminen Pohjois-Pohjanmaalla (TUULI) -hankkeen sijainninhajausmallin pohjalta uusia maakunnallisen tarkastelun perusteella potentiaalisimmiksi arvioituja tuulivoimaloiden alueita sekä päivitettiin 1. ja 3. vaihemaakuntakaavassa osoitettuja tuulivoima-alueita. Vaihemaakuntakaavatyö etenee kaavaluonnoksen kuulemispalautteen ja kaavatyön aikana laadittujen selvitysten pohjalta. Maakuntakaava-aineistoa työstetään syksyn 2023 aikana kohti maankäyttö- ja rakennusasetuksen mukaista viranomaislausuntokierrosta.

Syksyllä 2023 työstetään sidosryhmien kanssa uutta maakunnallista aluerakennetta, joka huomioi muuttuneen maailmantilanteen vaikutukset. Tarkastelussa huomioidaan tämänhetkinen tilannekuva, liikenteellinen saavutettavuus, elinkeinorakenteet ja investoinnit, palvelurakenne, energia ja tietoliikenne, koulutustarjonta, kehityskäytävät ja -vyöhykkeet valtakunnallisesti ja kansainvälisesti sekä luonnon monimuotoisuus. Maakunnallinen aluerakennetyö täydentää ympäristöministeriön vetämän kansallisen alueidenkäytön kehityskuvatyön tietoja Suomen alue- ja yhdyskuntarakenteen nykytilasta ja tulevaisuudesta maakuntamme osalta. Alueidenkäytön kehityskuvan valmistelu alkoi vuonna 2021, ja siitä vastaa ympäristöministeriö yhteistyössä muiden ministeriöiden, virastojen, maakuntien liittojen ja kuntien kanssa. Pohjois-Pohjanmaan aluerakenne 2050 raportti ja aluerakennekuva toimii täydentävänä tietopohjana energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan ehdotusvaiheessa.

Toimintavuoden 2024 alussa järjestetään maankäyttö- ja rakennusasetuksen mukainen ehdotusvaiheen valtakunnallinen viranomaiskuuleminen. Samaan aikaan työstetään loppuvuodesta 2023 käynnistyneitä selvityksiä: EMMI-hankkeen jälkimmäistä työpakettia ja maakunnallista Natura-selvitystä. Näiden selvitysten tulokset täydentävät vaihemaakuntakaavan toteutumisesta aiheutuvien vaikutusten arviointia, kun suunnittelutyö etenee kaavan julkisen ehdotusvaiheen kaava-asiakirjojen valmisteluun. Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaava etenee maankäyttö- ja rakennuslain mukaiseen ehdotusvaiheen julkiseen kuulemiseen vuoden 2024 syksyllä. Vaihemaakuntakaavan hyväksymiskäsittelyn tavoiteaika maakuntahallituksessa ja maakuntavaltuustossa on marras-joulukuussa 2024. Aluerakennetyöhön liittyy myös maakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman uudelleen tarkastelu.

Pohjois-Pohjanmaan liitto tekee jatkuvaa voimassa olevien, lainvoimaisten maakuntakaavojen seuranta- ja kuntakaavoituksen ohjausta viranomais- ja työneuvotteluiden sekä lausuntomenettelyn kautta. Vuosituhannen alussa laaditun Pohjois-Pohjanmaan kokonaismaakuntakaavan uudelleentarkastelu vaihekaavoituksen kautta hyväksyttiin viimeisen vaiheen osalta kesällä 2018, ja korkein hallinto-oikeus hylkäsi valitukset tammikuussa 2022. Kaikki kolme vaihemaakuntakaavaa ovat lainvoimaisina voimassa, samoin Hanhikiven ydinvoimamaakuntakaava. Kaa- vakokonaisuuden tulkinnan helpottamiseksi liiton verkkosivuilla on yhdistelmäkartta voimassa olevista maakuntakaavoista sekä kooste sitä koskevista merkinnöistä ja määräyksistä toimijoiden käyttöön.

Maakunnan suunnittelun ja osaamisen vastuualue kutsuu koolle jäsenkuntien maankäytön asiantuntijoista koostuvan maakuntakaavoituksen neuvottelukunnan. Kokoontumisissa käsitellään vaihemaakuntakaavan etenemistä ja maakuntakaavan sisältötarpeita suhteessa jäsenkuntien maankäytön suunnitteluun sekä jaetaan tietoa ajankohtaisista teemoista ja jäsenkuntien kaavoitustilanteista.

Pohjois-Pohjanmaan liitto osallistuu Oulun kaupunkiseudun kehittämiseen seuturakennetiimissä ja liikenteen johtoryhmässä sekä on mukana Oulun kaupunkiseudun MAL-sopimuksessa, jossa kunnat, maakunnan liitto ja valtio-osapuoli määrittävät yhteisen tahtotilan seudun kehittämisestä. Osana uuden MAL 2020–2031 -sopimuksen toteuttamista on laadittu Oulun seudun kehityskuva 2030+, ja kehittämistyö jatkuu. MAL-sopimus on valtion ja suurten kaupunkiseutujen yhteistyön väline. Tavoitteiden toteuttamiseksi määritellään hallituskausittain päivitettävät toimenpiteet 12-vuotiselle MAL-sopimuskaudelle.

Paikkatieto, kehittäminen ja maakuntakaavan digitalisointi

Pohjois-Pohjanmaan liitto osallistuu maakuntaliittojen yhteiseen kehittämistyöhön valtakunnallisen RYHTI-hankkeen puitteissa. Henkilöstön paikkatieto-osaamista kehitetään, jotta ohjelmistojen ja saatavissa olevien datojen käyttö tehostuu entisestään. Tiivistä yhteistyötä muiden maakuntaliittojen ja toimijoiden kesken jatketaan. Paikkatiedon kehittämisen tavoitteena on toiminnan tehostaminen ja lainsäädännön ja direktiivien vaatimuksen täyttämisen.

Maakuntakaavan kartta-aineistojen digitalisointi tehdään vuosien 2023–2025 aikana. Parhailaan laadinnassa oleva Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaava viedään vuosien 2023–2024 aikana maakuntaliittojen yhdessä kehittämään HAME-tietomalliin, josta aineistot siirretään valtakunnalliseen RYHTI-kaavatietomalliin vuosina 2024–2025.

Vaikuttava ja edunvalvontaa palveleva liikennejärjestelmätyö

Pohjois-Pohjanmaan liitto jatkaa aktiivista edunvalvontaa liikennejärjestelmätyössä. Suunnitelmakaudella vaikuttamistyö painottuu Pohjoisen ohjelman toimeenpanon edistämiseen, eurooppalaiseen liikennepolitiikkaan sekä ennakoivaan vaikuttami-

seen alkavassa Väyläviraston laatiman valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman päivistytyössä ja kansallisen Väyläviraston investointiohjelman valmistelussa.

Muuttuneen maailmantilanteen vuoksi tarkastellaan pohjoisen liikennejärjestelmään liittyviä tarpeita ja mahdollisuuksia uudelleen vientikuljetusten, huoltovarmuuden ja kokonaisturvallisuuden sekä teollisuuden investointien näkökulmasta. Pohjois-Pohjanmaan kannalta merkittävimpiä kehittämisen kohteita ovat TEN-T-ydinverkkokäytävän hankkeiden ja suunnitelmavalmiuden edistäminen. Maakunnan alueella tämä koskee päärataa ja valtatieitä 4. Liikennejärjestelmätyössä alueellisen liikenneinfran kehittämisen ja ylläpidon edellytys on perusväylänpidon rahoitustason nosto ja sen pysyvästi kestävä taso. Ydinverkkokäytävällä painopiste on EU-rahoituksen (CEF) tehokkaassa hyödyntämisessä. Tavoitteena on maakunnan kytkeminen tiiviimmin Euroopan laajuisen liikenneverkkoon. Keskeisiä tarpeita tavoitteen saavuttamiseksi ovat Oulun ja Ylivieskan välisen kaksoisraiteen rakentaminen, Oulu–Laurila-yhteysvälin kunnostaminen sekä Oulun asemakeskuksen ja ratapihan kehittäminen.

Lakisäateinen liikennejärjestelmäsuunnitelma määrittää maakunnan liikennejärjestelmätyön tavoitteet ja toimenpiteet. Toimintavuonna käynnistetään maakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman 2040 uudistamistyö yhdessä ELY-keskuksen kanssa. Maakunnan liikennejärjestelmätyö on lainsäädännön mukaisesti vahvasti kytkeytynyt osaksi alueidenkäytön suunnittelua ja maakuntakaavoitusta. Pohjois-Pohjanmaan liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelua, toteuttamista ja seurantaa ohjaa ja edistää Pohjois-Pohjanmaan liikennejärjestelmäryhmä. Maakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman toimenpiteet sovitetaan yhteen Oulun seudun liikenteen johtoryhmän ja maakuntien välistä yhteistyötä toteuttavien tavoitteiden kanssa. Maakuntien välistä yhteistyötä tehdään Pohjois-Suomen liikenne- ja logistiikkatyöryhmän ja ylimaakunnallisten kehityskäytävätyöryhmien, Päärataryhmä, Nelostie E75 ry, Kasitieverkosto, Tervan tie ry, kt 86/63 ry ja

Viitostie ry, kanssa. Liitto tukee seutukaupunkien kansallisen ja kansainvälisen saavutettavuuden kehittämistä sekä toimii aktiivisesti kansainvälisissä liikenneryhmissä ja hankkeissa.

Maakunnan liikennejärjestelmätyön periaatteina on asetettujen tavoitteiden saavuttaminen laaja-alaisella ja monitoimijaisella kumppanuudella. Maakuntaa kehitetään tasapainoisesti ja sen erityispiirteet tuodaan esille. Liikennejärjestelmätyö perustuu tutkittuun tietoon. Seuranta- ja vaikuttavuustietoa tuotetaan ja hyödynnetään tehokkaasti. Alemman tieverkon asema on tärkeä Pohjois-Suomessa saavutettavuuden ja elinkeinoelämän kuljetusten vuoksi. Rataverkoston kehittäminen on tärkeää etenkin sotilaallisen liikkuvuuden vuoksi maakunnan kaikilla osuuksilla.

Pohjois-Pohjanmaan liitto tekee edunvalvontatyötä Pohjois-Suomen liikenne- ja logistiikkatyöryhmässä yhdessä Lapin, Kainuun ja Keski-Pohjanmaan maakuntien liittojen kanssa tuoden esille pohjoisen Suomen merkityksen valtakunnallisen liikennejärjestelmän kehittämisessä. Pohjoisten maakuntien yhteinen Pohjois-Suomen liikenne- ja logistiikkastrategian uudistamistyö valmistuu keväällä 2024. Uudistettu liikenne- ja logistiikkastrategia hyväksytään maakuntahallituksissa.

Pohjois-Pohjanmaan liitto tekee kansainvälistä yhteistyötä erityisesti CPMR:n Itämeren komission ja Barentsin alueen liikennetyöryhmissä. Interreg Aurora -ohjelmasta rahoitettu New North - Transport, Logistics and Security of Supply -hanke keskittyy toimintavuoden aikana vahvistamaan pohjoisen alueen toimijoiden välistä yhteistyötä ja parantamaan pohjoisen alueen liikenneyhteyksiä sekä kehittämään liikennejärjestelmää. Hankkeen taustalla on muuttunut geopoliittinen tilanne, toimintaympäristön muutokset sekä Barentsin liikenne- ja logistiikkahankkeesta saadut tulokset. Hanke toteutetaan vuosina 2023–2026. Työssä hyödynnetään Perämerenkaaren Rajaton ja kestävä tulevaisuus -hankkeen tuloksia sekä synnytettyjä toimijaverkostoja. Hankepartnereina ovat Pohjois-Pohjanmaan, Lapin, Kainuun

ja Pohjois-Karjalan liitot, Merenkurkun neuvosto Kvarken sekä Västerbotten ja Norrbotten Ruotsista, Troms/Finnmarkin sekä Nordlandin alueet Norjasta.

Pohjois-Pohjanmaan satamien kehitystyötä edistetään vientiteollisuuden vahvistamiseksi edunvalvonnalla ja työryhmätyöskentelyllä. Pohjois-Pohjanmaan liiton tavoitteena on saada Oulun satama ja lentoasema eurooppalaiseen TEN-T-ydinverkkoon. Liitto osallistuu Pohjois-Suomen lentoliikenteen kehittämisyyhteistyöhön, jonka tavoitteet perustuvat Pohjois-Suomen yhteisiin tavoitteisiin ja kehityskohteisiin. Yhteiskehittämisen edellytyksenä on yhteinen pitkäjänteinen suunnitelma ja resursointi asian eteenpäin viemiseksi. Tavoitteena on turvata alueen yritysten ja elinkeinoelämän kansallinen ja kansainvälinen kilpailukyky ja mahdollistaa yritysten investointiedellytykset alueelle. Osaavan työvoiman saatavuus, yritysten investointihalukkuus ja liiketoiminta edellyttävät nopeita ja luotettavia liikenneyhteyksiä alueelle. Kehittämistyön ja vaikuttamisen painopiste on Oulun ja Kuusamon lentoliikenteessä, joita ovat viime vuosina vaivanneet lentoliikenteen tarjontaan ja kapasiteettiin liittyvät haasteet.

Kestävän tuulivoimarakentamisen edistäminen

Koko maakunnan kattava TUULI-hanke päättyi huhtikuussa 2023. Hankkeen tuloksena voidaan esittää Pohjois-Pohjanmaan tuulivoimapotentiaali sekä maakunnallinen näkemys tuulivoimarakentamiseen parhaiten soveltuvista alueista. Hankkeen selvitykset tuottavat tärkeää taustatietoa vireillä olevan Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan seudullisesti merkittävien tuulivoima-alueiden suunnitteluun ja yhteisvaikutusten arviointiin.

TUULI-hankkeessa on valmistunut useita tuulivoimatuotantoa ja sijoittamista koskevia taustaselvityksiä: linnuston päämuuttoreitin päivitysselvitys, viherrakennus- ja ekosysteemipalveluselvitys, susireviiriselvitys, sähkönsiirtoselvitys, visiotyöraportti, maakotkaselvitys ja maisemaselvitys sekä TUULI-hankkeen sijainninhajausmalli.

Pohjois-Pohjanmaa on pitkään ollut johtava maakunta Suomen tuulivoiman tuotannossa. Tuulivoimaa on käsitelty kolmessa aikaisemmassa maakuntakaavassa, joissa esitetyt seudullisesti merkittävät tuulivoima-alueet ovat jo hankekehitysvaiheessa. Vaihemaakuntakaavan luonnoksessa osoitettiin sijainninhajauttamalla pohjalta uusia, maakunnallisen tarkastelun perusteella potentiaalisimmiksi arvioituja seudullisen kokoluokan tuulivoima-alueita. Maakunnan tuulivoima-alueiden kokonaisuuden arviointi jatkuu vaihemaakuntakaavan ehdotusvaiheessa valmistuneiden uusien laadullisten selvitysten taustoittaman yhteisvaikutusten arvioinnin, valmisteluvaiheessa saadun palautteen, tuulivoimahankkeiden tarkempien kaavoitus- ja YVA-menettelyjen aikana laadittujen selvitysten tuottaman tiedon sekä TUULI-hankkeen tietopohjan avulla. Tarkasteluissa huomioidaan naapurimaakunnissa sijaitsevat tuulivoimakokonaisuudet, joiden vaikutukset ulottuvat Pohjois-Pohjanmaalle.

Toimintavuonna vaihemaakuntakaavan ehdotusvaiheessa toteutetaan yleispiirteinen Natura-alueita koskeva selvitys, jossa tarkastellaan Pohjois-Pohjanmaan Natura-alueille tuulivoimarakentamisesta kohdistuvia vaikutuksia ja Natura-alueiden ulkopuolisten suojelualueiden luomaa luonnon ydinalueiden välistä ekologista verkostoa. Natura-selvityksen tulokset täydentävät vaihemaakuntakaavan vaikutusten arviointia kaavan julkisen ehdotusvaiheen asiakirjoissa.

Pohjois-Pohjanmaan liitto osallistuu ohjausryhmän jäsenenä kansallisiin tuulivoimapotentiaalia ja vaikutuksia koskeviin selvityksiin sekä jatkaa tiivistä yhteistyötä Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen ja muiden maakuntaliittojen kanssa.

Pohjois-Pohjanmaan osalta on aloitettu vuoropuhelu uusiutuvan energian mitoituksesta ja rakenteesta. Uudessa turvallisuus- ja energiatilanteessa sosiaalinen hyväksyttävyyden ja yhteensovittaminen muiden toimintojen kanssa on suhteutettava huoltovarmuuteen. Maakunnallinen energiakokonaisuus on yhä tärkeämpi osa aluekehittämistä sekä kansallista kilpailukykyä.

Yhdyskuntatekniikan kehittäminen ja tulvariskien hallinta

Suomen energiahuollon yhtenä kulmakivenä on kattava ja toimintavarma sähkönsiirtoverkko. Sähkön tuotannon painottuminen pohjoiseen ja kulutuksen painottuminen etelään on suuri haaste kantaverkon kehittämisessä. Koko maan sähkönsiirron kantaverkon kehittämistarpeet heijastuvat voimakkaasti Pohjois-Pohjanmaalle. Pohjois-Pohjanmaalla panostetaan uusiutuvaan energiantuotantoon; käynnissä on vierien energiahankkeita ja vetytalouden mahdollisuuksia selvittämään laajasti. Tuulivoimarakentaminen jatkuu maa-alueilla ja merituulivoimahankkeita on käynnissä runsaasti. Lisäksi teollisen mittaluokan aurinkoenergiat hankkeet ovat lisääntyneet. Pohjois-Pohjanmaan liitto tukee fossiilivapaan energia-alan kehitystä osallistumalla energian varastoinnin, kaasuputkiston yhteystarpeen ja sinisen vetytalouden selvitys- ja suunnittelutyöhön osana maakuntakaavoitusta ja sen taustaselvityksiä.

Pohjois-Pohjanmaan liitto edistää kantaverkkoyhtiö Fingrid Oyj:n ylläpitämän valtakunnallisen runkoverkon, paikallisten verkkoyhtiöiden alueverkkojen sekä alueella sijaitsevien energiantuotantoalueiden sähkönsiirtoverkkojen kestävästi toteutusta ja kehittämistä maakuntakaavoituksella, osallistumalla hankkeiden ohjausryhmiin ja neuvotteluihin sekä antamalla kokonaisuutta koskevia lausuntoja.

Pohjois-Pohjanmaalla on kolme maa- ja metsätalousministeriön nimeämää merkittävää tulvariskialuetta: Iijoki, Pyhäjoki ja Kalajoki. Tulvariskialueille on asetetut tulvariskiryhmät ovat laatineet tulvariskien hallintasuunnitelmat tulviin varautumisen parantamiseksi. Ryhmät kokoontuvat keväisin tarpeen mukaan, kunnes tulvavaara on ohitettu. Pohjois-Pohjanmaan liitto toteuttaa tulvariskien hallintasuunnitelmien toimenpiteitä osaltaan maankäytön suunnittelulla. Pohjois-Pohjanmaan liitto on edustettuna myös maa- ja metsätalousministeriön vetämässä valtakunnallisessa tulva- ja kuivuusriskien hallinnan työryhmässä.

Luonnon virkistyskäyttö ja monimuotoisuus

Pohjois-Pohjanmaan liiton Natura-alueita koskevasa selvityksessä tarkastellaan Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan seudullisesti merkittävien tuulivoima-alueiden vaikutuksia Natura 2000 -verkoston suojeluperusteisiin ja suojelualueverkostoon. Selvityksessä huomioidaan Natura-alueiden ulkopuolisten suojelualueiden luoma, luonnon ydinalueita yhdistävä ekologinen verkosto; arvioidaan, kohdistuuko tuulivoimarakentamisesta merkittäviä vaikutuksia; ja tarvittaessa tarkennetaan ekologisen verkoston määrittelyä. Natura-selvityksen tulokset täydentävät vaihemaakuntakaavan vaikutusten arviointia kaavan julkisen ehdotusvaiheen asiakirjoissa.

Pohjois-Pohjanmaan liitto osallistuu Helmi elinympäristöohjelman 2021–2030 toteuttamiseen. Helmi-ohjelma vahvistaa Suomen luonnon monimuotoisuutta ja turvaa luonnon tarjoamia elintärkeitä ekosysteemipalveluja. Samalla hillitään ilmastonmuutosta ja edistetään siihen sopeutumista. Ohjelmassa perustetaan 30–50 Helmi-alueita, jotka ovat monimuotoisuuden kannalta tärkeitä elinympäristöjen keskittymiä. Pääpaino alueilla on Etelä-Suomessa, mutta niitä pyritään saamaan jokaiseen maakuntaan. Alueiden tarkoitus on kohdentaa Helmin ennallistamis-, kunnostus-, ja hoitotoimenpiteitä laajemmiksi kokonaisuuksiksi ja löytää ne alueet, jotka edustavat parhaiten luonnon monimuotoisuuksia. Pohjois-Pohjanmaan liitto osallistuu alueelliseen yhteistyöryhmään, joka esittää Helmi-alueita valtakunnalliselle seurantaryhmälle. Valtakunnallinen yhteistyöryhmä hyväksyy alueet ja seuraa niiden laatua ja valtakunnallisen tavoitemäärän kehittymistä.

Pohjois-Pohjanmaan liitto on mukana valmistella olevassa, Metsähallituksen luontopalveluiden koordinoimassa laajapohjaisessa Priodiversity LIFE -hankkeessa, jonka tavoitteena on tunnistaa tärkeimmät luonnon monimuotoisuuskohteet maakunnan alueelta. Hanke käynnistyy vuonna 2024 ja kestää kahdeksan vuotta.

Pohjois-Pohjanmaan liitto osallistuu tarvittaessa luonnonympäristöön liittyviin hankkeisiin sekä jatkaa yhteistyötä muiden maakuntien liittojen kanssa maakuntien viherrakenteen ja ekologisten verkostojen yhteensovittamisessa.

Kulttuuriympäristöt - veto- ja pitovoimaa kulttuuriympäristötyön avulla

Maakuntaohjelman ja -kaavan tavoitteita edistetään viestimällä arvokkaista kulttuuriympäristöistä sekä seuraamalla niiden kaavoitusta ja kehityshankkeita. Pohjois-Pohjanmaan liitto hallinnoi maakunnallista rakennusperintötiedon tallentamiseen tarkoitettua KIOSKI 3.0 -sovellusta ja osallistuu Euroopan kulttuuriympäristöpäivien järjestämiseen eri kunnissa. Kulttuuriperintötyön painopisteenä on maakunnan maailmanperintöpotentiaalia omaavien kohteiden tunnettuuden lisääminen. Norrbottenin läänin kanssa toteutetun Vesivoiman kulttuuriperintö – Vattenskrafts kulturarv (VekuVaku) -hankkeen tuloksia hyödynnetään valmisteltaessa Euroopan kulttuuripääkaupunki Oulu2026 -tapahtumia.

Merialueen suunnitelmallisen ja kestävän käytön edistäminen

Suomen ensimmäinen, merialueilla tapahtuvaa toimintaa yhteen sovittava merialuesuunnitelma (FIN MSP 2030, Maritime Spatial Plan for Finland) hyväksyttiin rannikon maakuntien maakuntavaltuustoissa vuonna 2020. Käynnissä on merialuesuunnittelun toinen kierros, joka pohjaa useisiin kansallisiin ja kansainvälisiin selvitys- ja yhteistyöhankkeisiin. Suomen rannikkomaakuntien ja ympäristöministeriön yhteistä merialuesuunnittelua koordinoi Varsinais-Suomen liitto.

Muuttuneessa maailmanpoliittisessa ympäristössä katseet ovat kääntyneet yhä enenevässä määrin meren ja sen mahdollisuuksien suuntaan. Merialuesuunnittelu nähdään keskeisenä instrumenttina energian- ja ruoantuotannossa sekä Euroopan laajuisten suojelutavoitteiden täyttämässä. Merialuesuunnitelma on ainoa suunnitteluväline, joka

ulottuu valtioiden aluevesien ulkopuolisille, valtioiden yksinomaisessa hallinnassa oleville talousvyöhykkeille. Painopisteinä suunnittelutyössä ovat uusiutuvan energian tuottaminen, huoltovarmuus ja omavaraisuus. Hyväksi hioutunutta merialuesuunnitteluyhteistyötä jatketaan rannikon maakuntien, ELY-keskusten ja muiden viranomaistehojen sekä laajan sidosryhmäverkoston kanssa. Merialuesuunnittelulla on kiinteä yhteys maakuntakaavatyöhön ja suunnitelmat tukevat osaltaan myös aluekehitystä.

Maakuntaliittojen lakisääteisiin tehtäviin kuuluva merialuesuunnittelutyö on hyvin pitkälle hankkeistettu. Koordinointia hoidetaan maakuntien yhteisellä MSP-EGD-hankeella vuosina 2023–2025.

Merialuesuunnittelun toista kierrosta tukevia, Euroopan unionin osarahoittamia kansainvälisiä hankkeita jatketaan. Rajat ylittävää yhteistyötä viranomaisten kesken Itämeren ja Pohjanmeren alueilla edistetään eMSP NBSR-hankeella (Emerging ecosystem based Maritime Spatial Planning topics in North and Baltic Seas Region). Toisen suunnittelukierroksen Euroopan vihreän kehityksen tietotarpeita ratkotaan MSP-GREEN hankkeessa (Maritime Spatial Planning as enabler of the European Green Deal). MSP-GREEN-hankkeessa on kaksi tapaustutkimusta, joista toinen koskee merellisiä monikäyttöalueita (MariPark pilotointi), toinen ilmastonmuutokselle herkkiä alueita. Baltic Sea2Land-hanke (Fostering integrated governance for the joint sustainable use of human and nature capital in the near shore zone) tukee merialuesuunnitelmien ja rannikkostrategian alueellista toimeenpanoa sekä tätä edistävää maakuntakaavoitusta ja aluekehitystyötä. Yhtenä alueellisena pilottina Perämerellä selvitetään merituulivoiman mahdollista vaikutusta vaelluskaloihin.

TULEVAISUUS

Maakunnan kehityksen seuraaminen

Maakunnan kehityksen seurannan avulla luodulla kokonaiskuvalla pystytään toteuttamaan ja suuntaa-

maan maakuntaohjelman toimenpiteitä. Maakunnan kehitystä ja muutosta seurataan viimeisimpien tilastojen ja suhdanneaineistojen avulla. Liiton ennakointi ja tilastot -sivustolle lisätään uusimpia tilastoja sekä niistä jatkojalostettua aineistoa. Laajin tilastoaineisto on kehitetty maakuntaohjelman toteutuksen seurantaan, mutta sivusto sisältää myös muuta maakunnan tilaa ja kehitystä kuvaavaa aineistoa. Sivuston uudistamista ja kehitystyötä jatketaan vuonna 2024. Toimialojen ja klustereiden kehitystä kuvaavista suhdanneaineistoista tehty analyysi julkaistaan kaksi kertaa vuodessa Pohjois-Pohjanmaan liiton uutiskirjeessä.

Tilastoilla ja niiden analyysillä tuetaan toimiston sisällä ja sidosryhmissä tehtävää hanketyötä ja prosesseja. Ammattibarometrin muuttuminen työvoimabarometriksi on yksi vuoden 2024 keskeisiä prosesseja. Pohjois-Pohjanmaan liitto ja ennakointiryhmä ovat ELY-keskuksen tukena muutoksessa. Vuonna 2023 alkanut OECD-kehityskuva työ jatkuu vuonna 2024. Myös uuden maakuntaohjelman valmistelutyö alkaa tausta-aineiston keräämisellä ja analysoinnilla.

Koulutusyhteistyö ja ennakoinnin valtavirtaistuminen

Ennakoinnin merkitys aluekehityksessä on jatkuvasti kasvanut. Tämä korostuu entistä enemmän kuntien sekä koulutus- ja tutkimusorganisaatioiden suunnitelmassa. Pohjois-Pohjanmaan liitto koordinoi ennakointia maakunnassa koulutuksen ja tutkimuksen yhteistyöryhmän kautta. Yhteistyöryhmä koordinoi koulutusta ja tutkimusta avoimella keskinäisellä viestinnällä. Kansainvälisten osaajien Pohjois-Pohjanmaa - teema priorisoidaan yhteistyöryhmän toiminnassa. Käytännön työvälteenä toimii maakunnallinen ennakointiryhmä, johon kuuluu maakunnan keskeisten koulutuksesta ja työvoimasta vastaavien organisaatioiden edustajia.

Pohjois-Pohjanmaa osallistuu ylimaakunnalliseen osaamistarve -ennakoinnin hankkeeseen, jonka aloite on tullut Varsinais-Suomen liitolta. Tavoitteena on

hyödyntää ennakoituihin yhteistyöihin koulutuksen suunnittamisen ja tutkimusten sisältöjen suunnittelussa ja järjestämisessä sekä löytää uusia välineitä, kuten mikrotutkimukset, joilla voidaan ratkaista osaamisvajetta alueella nykyistä nopeammin. Varsinais-Suomessa kehitetyistä toimintamallista on saatu hyviä kokemuksia eri toimialoilla.

Digitalisaation edistäminen

Pohjois-Pohjanmaan liitto jatkaa laajakaistan ja digitaalisten palvelujen ja alustojen kehittämistä kuntien ja muiden organisaatioiden kanssa. Pohjois-Pohjanmaan liitto on mukana Metaverse Strategy for Finland -prosessissa, jolla luodaan internetin seuraavaa kehitysvaihetta. Suomen ja Pohjois-Pohjanmaan on tärkeää olla kehityksessä mukana ja osittain myös ohjata sitä omista lähtökohdistaan.

Pohjois-Pohjanmaan liitto on mukana Kaakkois-Suomen IPR Suomi (Intellectual Property Rights) tietovarannon kehityksessä. IPR Suomi on Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulussa kehitetty helppokäyttöinen ja informatiivinen avoimen datan tietopankki, jota käyttämällä voi tutkia eri alueiden, yritysten ja toimialojen aktiivisuutta aineettoman omaisuuden suojaamisessa sekä TKI-intensiivisyydessä laajemminkin.

Pohjois-Pohjanmaan on saanut kolmasosan valtion laajakaistatuesta. Paikalliset operaattorit yhdessä kuntien kanssa ovat olleet aktiivisia laajakaistan kehittämisessä ja Pohjois-Pohjanmaasta on tullut keskeinen kiinteän laajakaistan maakunta. Nykyinen laajakaistatukilaki ja siihen liittyvä rahoitus päättyy vuoden 2023 lopussa. Laajakaistan kehitystarpeita on tämän jälkeenkin. Yhdessä muiden maakuntien kanssa pyritään edistämään uuden tukikauden ja tukirahoitusohjelman syntymistä laajakaistan toteutumisen edistämiseksi.

Pohjois-Pohjanmaan liitto on mukana EU:n horisonttiohjelman PREPARE-hankkeessa, jossa edistetään uudenlaisia käytäntöjä terveydenhuollon hankinnoissa. Alueelta mukana ovat Oulun kaupunki ja

Pohde. Kansainväliset hankekumppanit tulevat Ruotsista ja Romaniasta sekä Espanjasta, joka myös toimii hankkeen koordinaattorina. Tavoitteena on valmistella suurempaa hankintakokonaisuutta, jossa hyödynnetään inDemand-hankkeen kokemuksia hankinnoissa ja sovellusten käyttöönotossa. Pohjois-Pohjanmaan liiton roolina on tuoda innovatiivisten hankintojen käytäntöjä maakunnan ohjelmiin.

4.4 Hallinto

Hallinnon vastuualue vastaa luottamushenkilöhallinnosta, liiton sisäisistä palveluista sekä aluekehitysrahoituksen maksatustehtävistä. Talous- ja toimintasuunnitelmassa luottamushenkilöhallinto esitetään omassa kappaleessa sekä aluekehitysrahoitus kokonaisuudessaan maakunnan kehittäminen ja rahoituksen vastuualueella.

Sisäisten palvelujen kehittäminen ja yleishallinto

Liiton sisäisiä palveluja on kehitetty viime vuosien aikana ottamalla käyttöön sähköisiä työvälineitä. Uusien ohjelmien ja sähköisten työvälineiden käyttö on parantanut paikkariippumattoman työskentelyn valmiuksia. Vuonna 2024 tavoitteena on edelleen selkiyttää ja uudistaa palvelu- ja päätöksentekoprosesseja koko liiton osalta. Tällaisia uudistettavia prosesseja ovat henkilösuunnitelmassa mainitut rekrytointi-, perehdytys- ja palvelussuhteen päättymisen (exit) prosessin kehittäminen. Tarvittaessa liiton toimintaa ohjaavia asiakirjoja päivitetään ja uudistetaan vuoden 2024 aikana.

Tiedonhallinta

Pohjois-Pohjanmaan liitto hankkii ja ottaa käyttöön vuonna 2024 sähköisen arkiston, johon arkistoidaan ensisijaisesti päättyvä Karelia CBC -ohjelman PROMAS-järjestelmän tietosisältö sekä myöhemmin muu maakunnan liiton pitkäaikaisesti ja pysyvästi säilytettävä asiakirja-aineisto.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan osalta kiinnitetään edelleen huomioita erityisesti riskienhallintasuunnitelmien toimeenpanoon ja vaikuttavuuteen sekä riskien seurantaan ja raportointiin.

Tietohallinto ja tietoturva

Vuonna 2022 toteutetun osittaisen ICT-ulkoistuksen myötä uusia palvelujen kehittämiskohteita tullaan etsimään myös vuonna 2024. Uutena tarkastelun kohteena on sovellusten hallinta. Palvelujen kehittämiseksi pidetään Kuntien Tieran kanssa operatiivisia palaverieita noin kahden viikon välein. Palvelun seurantakokouksia pidetään puolivuositain. Henkilökunnalle laaditaan tarkentavia tietoturvaohjeita. Henkilökuntatilaisuuksissa informoidaan tietoturvan eri teemoista kuten tietojenkallastelusta ja roskapostista. Pohjois-Pohjanmaan liiton osallistuminen maakunnan yhteiseen tietoliikennesopimukseen jatkuu yhdessä maakunnan muiden toimijoiden kanssa, joita ovat muun muassa hyvinvointialue ja kunnat. Tietoturvan kehittäminen tietoliikenteen ja työasemien osalta jatkuu vuonna 2024.

Viestintä

Viestintä tukee Pohjois-Pohjanmaan liiton strategisten tavoitteiden saavuttamista. Liitto viestii aktiivisesti sekä verkossa että sosiaalisessa mediassa tavoitteenaan saada halutut viestit näkyviin monipuolisesti eri medioissa erityisesti maakunnan alueella. Tiedotteilla tavoitetaan median lisäksi suoraan useita keskeisiä sidosryhmiä. Viestinnän vaikuttavuuden seurannassa käytetään mediaseuranta sekä verkkosivujen ja sosiaalisen median analytiikkaa. Viestinnän painopisteitä ovat edunvalvonta, maakuntaohjelman toimeenpano, hankeviestintä sekä kansainvälinen yhteistyö. Viestinnän kohderyhmiä ovat luottamushenkilöt, jäsenkunnat, kuntayhtymät, muut rahoittajaviranomaiset ja maakunnan kehittäjäorganisaatiot, valtionhallinto, yhteistyökumppanit, media sekä maakunnan yritykset ja asukkaat.

Pohjois-Pohjanmaan liiton ulkoinen viestintä varmistaa julkisuusperiaatteen mukaisen tiedonsaannin, selkeäkielisen ja ajantasaisen informaation saavutettavuusvaatimusten mukaisesti. Ulkoisessa viestinnässä painottuu digitaalinen viestintä sen eri muodoissa pohjois-pohjanmaa.fi -verkkosivuston ollessa perustana. Vuonna 2024 päivitetään verkkosivustoa sekä toimivuuden että saavutettavuusvaatimusten näkökulmasta. Lisäksi järjestetään henkilöstölle koulutusta saavutettavuusvaatimukset täyttävien asiakirjojen laatimisesta.

Työyhteisön sisäisessä viestinnässä välitetään tietoa ja rakennetaan yhteisöllisyyttä. Viestinnässä korostuvat esimiestyö, keskustelut ja tilaisuudet. Henkilöstöinfoja pidetään säännöllisesti vähintään pari kertaa kuukaudessa.

EU:n alue- ja rakennepolitiikan rahastojen viestintää äohdennetaan sidosryhmille sekä erityisesti hanke-toimijoille.

EU-rahoitusviestinnän kanavia ovat verkkosivut, sosiaalisen median kanavat sekä tilaisuudet. Liitto on mukana sekä työ- ja elinkeinoministeriön Suomen EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelman että Pohjois-Suomen alueellisessa viestintäverkostossa. EU:n alue- ja rakennepolitiikan rahastoista rahoitettavaa hanketoimintaa tehdään tunnetuksi keskeiselle toimijaverkostolle ja suurelle yleisölle. Projektien tuloksista sekä EU-rahoitusmahdollisuuksista viestitään aktiivisesti ja monipuolisesti. Maakunnan yhteistyöryhmän päätöksistä tiedotetaan liiton nettisivuilla. Euroopan unionin rahoittaman EU-tietopisteen sekä Pohjois-Pohjanmaan liiton oman viestinnän yhteistyötä kehitetään.

5

Talousarvio 2024 ja talous-suunnitelma 2024–2026

5.1. Yleisperustelut

Kuntatalouden yleiskatsaus perustuu valtiovarainministeriön kuntatalousohjelmaan vuosille 2024–2026. Ohjelma syventää julkisen talouden suunnitelman kuntataloutta koskevaa arviointia. Kuntatalousohjelmassa keskitytään kuntatalouden nykytilan sekä tulevan kehyskauden kehitysnäkymien arviointiin kuntatalouden osalta.

Kuntatalouden tilikauden tulos säilyi heikkenemistä huolimatta vahvana vuonna 2022. Kuntatalouden tilikauden tulos heikkeni vuonna 2022 edelliseen vuoteen nähden, mutta oli kuitenkin 1,2 miljardia euroa positiivinen. Kuntatalouden vahvaa tulosta selittävät työllisyyden ja talouden suotuisa kehitys sekä siitä seurannut verotulojen kasvu. Toiminnan ja investointien rahavirta heikkeni hieman edellisestä vuodesta päätyen 460 miljoonaa euroa negatiiviseksi.

Kuntatalouden vuosikate säilyi vahvana edellisvuoden tapaan. Vuosikate heikkeni 4,2 miljardiin euroon eli 450 miljoonalla eurolla edellisvuodesta, mutta riitti kattamaan kuntatalouden nettoinvestoinnit ja poistot. Yhä useamman kunnan ja kuntayhtymän vuosikate oli kuitenkin negatiivinen. Kiihtyvä eriytymiskehitys luo paineita kuntien toimintaan ja talouteen. Suomen hajanainen kuntarakenne, väestön ikääntyminen ja syntyvyyden lasku ovat johtaneet kuntakentän eriytymiseen, joka uhkaa edelleen kiihtyä tulevina vuosina, jos väestörakenteen muutos jatkuu ennustetun kaltaisena. Eriytymiskehitys vaikeuttaa kuntien lakisääteisten tehtävien toteutusta taloudellisesti ja toiminnallisesti kestäväällä tavalla. Se on myös johtanut kuntien toiminnan ja talouden näkökulmasta hyvin erisuun-

taisiin ja -asteisiin muutospaineisiin. Suurissa ja kasvavissa kunnissa investointipaineet ovat kovat, kun taas pienenevien lapsi- ja nuorisoiäluokkien kunnissa varhaiskasvatuksen ja koulutuspalveluiden tarve laskee, ja haasteena on sopeuttaa sekä palveluverkkoa että toimintaa vastaamaan pienenevää palvelutarvetta.

Kuntatalouden tulojen ja menojen välisen epätasapainon arvioidaan kasvavan hieman kehyskaudella. Kuntataloutta vahvistavat väliaikaisesti sote-uudistukseen liittyvät niin sanotut verohännät, kun sote-uudistuksen kuntien verotuloja leikkaava vaikutus ei näy vielä täysimääräisesti kunnallis- ja yhteisöverotuloissa. Ensi vuoteen verrattuna kunnille kertyy tänä vuonna noin 1,1 miljardia euroa enemmän vanhojen veroperusteiden mukaisia verotuloja. Kuntatalouden suurimman kuluerän muodostavat henkilöstökustannukset, joita kasvattavat sopimuskorotukset. Lisäksi palkkarakenteita ja palkkausjärjestelmiä koskeva kehittämisohjelma nostaa kunta-alan palkkoja vuosina 2023–2027. Nopeasti kasvavien sosiaali- ja terveystennojen siirtyminen pois kuntien vastuulta helpottaa kuntatalouden pitkän aikavälin menopaineita. Kuntien valtionosuuksien kasvu jää tarkasteluvuosina varsin maltilliseksi lukuun ottamatta vuotta 2025, jolloin TE-palvelu-uudistus lisää kuntien valtionosuuksia noin 900 miljoonalla eurolla. Uudistus laajentaa kuntien tehtäväkenttää ja kasvattaa myös kuntatalouden toimintamenoja. Uudistuksen myötä kuntien henkilöstömäärä kasvaa noin neljällä tuhannella henkilötyövuodella.

Kuntatalouden lainakannan kasvuvauhti hidastuu selkeästi viime vuosikymmenen keskimääräiseen kasvuvauhtiin verrattuna. Lainakanta kasvaa kuluvan

vuoden vajaasta 19 miljardista eurosta tarkastelujakson lopulla 20,4 miljardiin euroon. Kasvukeskusten investointipaineet, koko maan laajuinen korjausvelka ja vihreä siirtymä pitävät investoinnit korkealla tasolla kehyskaudella. Lisäksi yleinen korkotason nousu välittyy tulevina vuosina yhä enemmän kuntatalouteen kiristäen kuntien taloutta.

Valtiovarainministeriön kuntatalousohjelmassa kuntien rahoitusaseman muutosta arvioidaan koko maan näkymien ohella myös kuntakoryhmittäin. Kuntien rahoituksen tasapainotilaa mitataan toiminnan ja investointien rahavirran avulla. Ohjelmaa varten valmistellun kuntakohtaisen painelaskelman perusteella toiminnan ja investointien rahavirta on vahva lähes kaikissa kuntakoryhmissä vuonna 2023, mutta heikkenee jo vuoteen 2024 tultaessa. Vuotta 2023 selittää pitkälti vahvat verotulot ja erityisesti kunnallisverotulot, joissa näkyy vielä aikaisempien vuosien veroprosenteilla maksuunpannut verot. Kunnallisveroennusteeseen liittyy kuitenkin koko ennustekaudella huomattavaa epävarmuutta muun muassa siksi, että viimeisin valmistunut verotus on koronan vuoksi poikkeukselliselta vuodelta 2021. Kehyskauden lopussa toiminnan ja investointien rahavirta on negatiivinen lähes kaikissa kuntakoryhmissä. Kunnallisveron laskennallinen korotuspaine pysyy maltillisena koko tarkastelukauden aikana koko maan tasolla.

Pohjois-Pohjanmaan kuntatalouden tilaa on käsitelty tarkemmin tämän asiakirjan toisessa luvussa Pohjois-Pohjanmaan näkymät.

Pohjois-Pohjanmaan liiton talousarvion suurin menoerä on henkilöstön palkat, jotka nousevat kunta-alan sopimuskorotusten vuoksi vuosina 2023 ja 2024 merkittävästi. Liitossa osa henkilöstöstä työskentelee kuntarahoituksella ja osa erillisillä hankerahoituksilla. Palkkaratkaisun myötä kuntarahoituksen korotuspaine vuodelle 2024 on 4,5 prosenttia. Myös matkojen ja majoituspalvelujen hintojen nousulla on merkitystä liiton talousarviossa, sillä maakuntaliitossa tehtävän työn luonne edellyttää matkustamista koti- ja ulkomailla, vaikka etäyhteydet ovatkin laajas-

sa käytössä. Kiinteänä kustannuksena vuokratilauksen nousu rasittaa vuoden 2024 talousarviota merkittävästi. Asiat on esitelty tarkemmin osiossa 5.2 Talousarvio perusteluineen vuodelle 2024 ja sitovuustaso.

5.2 Talousarvioasetelma perusteluineen vuodelle 2024 ja sitovuustaso

Pohjois-Pohjanmaan liiton talousarvio on laadittu kuntalain ja kirjanpitolain edellyttämällä tavalla. Toimintasuunnitelmassa on esitetty kuntayhtymän toiminnalliset tavoitteet sekä niiden toteuttamiseksi eri tulosalueille osoitetut henkilöstö- ja talousresurssit. Talousarvio jakautuu käyttötalous-, tuloslaskelma- sekä investointi- ja rahoitusosaan. Käyttötalousoasta ilmenee koko Pohjois-Pohjanmaan liiton toiminnan kustannusrakenne pääluokittain.

Käyttötalousosta on lisäksi esitetty tulosalueittain: luottamushenkilöhallinto, hallinto, maakunnan suunnittelu ja osaaminen, maakunnan kehittäminen ja rahoitus sekä liiton hallinnoimat hankkeet. Luottamushenkilöhallinnon budjettiin sisältyy myös maakuntajohtajan budjetti. Rahoitusosan vuosikate on -210 088 euroa ja samoin rahavarojen muutos. Liitolla ei ole investointeja. Maakuntavaltuuston vahvistama talousarvio sitoo maakuntahallitusta jäsenkuntien tulorahoituksen 3 737 845 euron osalta. Pohjois-Pohjanmaan liitto voi laskea liikkeelle kuntatodistuksia suurempien maksuerien maksuvalmiuden turvaamiseksi.

Talousarvio

Vuoden 2024 talousarvion loppusumma toimintatuottojen osalta on 5 883 020 euroa, joka on vähentynyt vuoden 2023 talousarvioon verrattuna viisi prosenttia. Toimintakulut ovat 6 093 107 euroa, joka on vähentynyt edellisen vuoden talousarvioon verrattuna 1,5 prosenttia. Toimintatuottojen

ja toimintakulujen lasku johtuu siitä, että Karelia ENI CBC tekninen tuki on budjetoitu vain syyskuun 2024 loppuun asti. Jäsenkuntien maksuosuuksia on korotettu kolme prosenttia verrattuna vuoden 2023 maksuosuuksiin.

Luottamushenkilöhallinto

Luottamushenkilöhallinnon budjetissa on varauduttu luottamushenkilöiden vuosipalkkioiden, kokouspalkkioiden, toimituspäiväpalkkioiden, matkakorvausten ja muiden kokouskustannusten maksamiseen. Muihin yhteistoimintaosuuksiin on varattu 152 000 euroa (Kuntaliiton jäsenmaksu, CPMR, BRYG ja Bryselin toimiston osuus) sekä erilaisten tilaisuuksien järjestämiseen 33 000 euroa. Liiton toimintastrategian laatimiseen on varattu 35 000 euroa.

Toimintatuotot

Toimintatuotot koostuvat pääosin kuntien maksuosuuksista (myyntituotot) sekä tuista ja avustuksista, joihin kirjataan tekniset tuet ja projektitoiminnan tuotot (EAKR tekninen tuki 569 817 euroa, Karelia ENI CBC tekninen tuki 378 663 euroa ja projektit 1 148 676 euroa). Lisäksi toimintatuottoihin sisältyy työterveyshuollon kuluista Kelalta saatavat palautukset ja Karelia CBC -ohjelman säästyneistä vanhan ohjelmakauden varoista saatavat tulot.

Toimintakulut

Toimiston toimintakulut muodostuvat palkoista ja niiden sivukuluista (61 prosenttia toimintakuluista), palveluiden ostoista (29 prosenttia toimintakuluista), aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden hankinnoista (yksi prosentti toimintakuluista), vuokrista (reilu neljä prosenttia toimintakuluista), avustuksista yhteisöille (vajaa neljä prosenttia) ja muista toimintakuluista (vajaa yksi prosentti toimintakuluista).

Liiton omat projektit

Projektit eivät ole liiton jäsenkuntien maksuosuuskatteista toimintaa, vaan kulut katetaan projektien

tuotoilla. Projektitoiminta saattaa aiheuttaa kuitenkin liiton maksuvalmiuden heikkenemistä, koska projektien tuotot kertyvät viiveellä. Projektitoiminnassa voi syntyä kuluja, joita ei voida hyväksyä projektin menoksi.

Tuloslaskelmaosa

Tuloslaskelma osoittaa, kuinka tulo-rahoitus riittää toimintamenoihin ja rahoitusmenoihin. Tuloslaskelmasta saadaan seuraavat tunnusluvut: toimintakate, vuosikate, tilikauden tulos ja tilikauden yli-/alijäämä. Vuosikate on talousarviovuonna negatiivinen 210 088 euroa. Tilikauden tulos on talousarviovuonna tehtävien poistojen jälkeen -219 617 euroa. Kehittämisrahastosta tuloutetaan 219 617 euroa. Tilikauden yli-/alijäämäksi muodostuu 0 euroa.

5.3 Henkilöstösuunnitelma 2024–2026

Henkilöstön rakenne ja määrä sekä arvio näiden kehittymisestä

Pohjois-Pohjanmaan liiton toimistossa työskentelee vuoden 2024 alussa yhteensä 46 henkilöä. Henkilöstöstä 14 sijoittuu maakunnan kehittäminen ja rahoitus -vastuualueelle, 13 maakunnan suunnittelu ja osaaminen -vastuualueelle sekä 19 hallinnon vastuualueelle sisältäen maakuntajohtajan ja lakimiehen.

Vastuualue	TP 2022	TA2023	TA2024
Maakunnan kehittäminen ja rahoitus	14	17	14
Maakunnan suunnittelu ja osaaminen	15	15	13
Hallinto	19	18	19
Yhteensä	48	50	46

Vuoden aikana henkilöstön määrä voi edelleen muuttua Karelia ENI CBC -ohjelman sulkemisen myötä sekä tilanteessa, että kuntayhtymässä käynnistään uusia hankkeita tai käynnissä olevat hankkeet päättyvät.

Pohjois-Pohjanmaan liitto toimii Karelia ENI CBC-ohjelman hallintoviranomaisena. Euroopan komissio ilmoitti keväällä 2022 keskeyttävänsä yhteistyön Venäjän federaation kanssa ENI CBC -ohjelmissa Venäjän hyökättyä Ukrainaan. Tällä hetkellä työ Pohjois-Pohjanmaan liiton hallinnoimassa Karelia ENI CBC -ohjelmassa keskittyy hankkeiden päättämiseen ja ohjelman sulkemiseen syksyllä 2024. Karelia ENI CBC -ohjelman toiminnan loppumisen vuoksi ohjelman henkilöstön kanssa käydään vuonna 2024 työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella annetun lain 5 §:n mukaiset yhteistoimintaneuvottelut, jotka näiltä osin todennäköisesti voivat aiheuttaa henkilöstön irtisanomisia.

Viisi henkilöä saavuttaa suunnittelukaudella eläkeiän. Heistä kaikki toimivat johto- tai päällikkötehtävissä mukaan lukien projektipäälliköt. Tehtävien vapautuessa eläköitymisen tai muun syyn vuoksi rekrytointitarve tarkastellaan aina tapauskohtaisesti. Keskeisten vakanssien osalta rekrytoinnit pyritään suorittamaan siten, että eläkkeelle siirtyvä henkilö ja uusi virkaan valittava voivat työskennellä tarvittaessa muutaman kuukauden rinnakkain. Pohjois-Pohjanmaan liitto panostaa positiiviseen työnantajimagoon, sillä kilpailu osaavasta työvoimasta on kiristynyt.

Työ- tai virkasuhteessa on 41 henkilöä (89 prosenttia). Viisi henkilöä (11 prosenttia) on määräaikaisessa työ- tai virkasuhteessa. Koko henkilöstö työskentelee kokoaikaisesti. Henkilöstömäärä on pienempi kuin edellisen vuoden talousarviossa.

Pohjois-Pohjanmaan liiton strategisten linjausten toteuttaminen

Yksi kolmesta Pohjois-Pohjanmaan liiton strategisista linjauksista vuoteen 2024 on Innostuneiden osajien yhteisö. Vuoden 2024 strategiseksi tavoitteeksi on asetettu henkilöstöjohtamisen kehittäminen sekä työhyvinvoinnin kehittäminen ja johtaminen.

Henkilöstöjohtamisen kehittäminen

Oikeudenmukaisen ja kannustavan palkkausjärjestelmän kehittäminen

Liiton voimassa oleva palkkausjärjestelmä tehtäväkohtaisen palkan osalta on vuodelta 2019. Osana vuoden 2023 järjestelyeräneuvotteluja on pääso-pijajärjestöjen edustajien kanssa sovittu palkkausjärjestelmän uudistamisesta alkaen syksyllä 2023. Tavoitteena on tarkistaa tehtäväkohtaisen palkan sekä muiden palkanosien määräytymisperusteita kilpailukykyisen ja kannustavan palkkauksen sekä osaavan työvoiman saatavuuden varmistamiseksi myös tulevaisuudessa. Kannustava palkkausjärjestelmä lisää liiton kilpailukykyä osaavasta työvoimasta ja parantaa työnantajakuvaa kiinnostavana työnantajana sekä lisää organisaation pitovoimaa.

Rekrytointi-, perehdytys- ja palvelussuhteen päättymisen prosessien kehittäminen

Talousarviovuonna tarkastellaan nykyistä rekrytointiprosessia ja kuvataan rekrytointiprosessi vaiheineen sekä kirjataan periaatteet, joiden mukaan organisaatio rekrytoidessaan toimii. Tavoitteena on tunnistaa rekrytointiprosessin mahdolliset kehittämiskohteet. Talousarviovuonna ja jo vuoden 2023 aikana kartoitetaan sähköisiä alustoja perehdytysprosessin uudistamiseksi. Sähköisellä alustalla varmistetaan suunnitelmallinen, aikataulutettu ja työroolin mukainen, koordinoitu perehdytys ja jaetaan perehdytysvastuut. Tavoitteena on varmistaa uusien työntekijöiden ja palvelussuhteessa olevan

henkilöstön osaamistarpeiden seuranta, ylläpitäminen ja osaamisen kehittyminen. Hyvä perehdytys ja osaamisen taso lisäävät työn hallinnan tunnetta ja itseohjautuvuutta, vaikuttavat positiivisesti työhyvinvointiin, työhön sitoutumiseen ja työssä suoriutumiseen sekä tehokkuuteen. Talousarviovuonna otetaan käyttöön lähtökyselylomake, jonka tarkoituksena on kartoittaa työntekijäkokemusta liitosta työnantajana palvelussuhteen päättyessä (exit-prosessi). Vakioidun kyselylomakkeen avulla kartoitetaan mahdollisia kehittämiskohteita veto- ja pitovoiman lisäämiseksi.

Asiantuntijuutta sekä sitä tukevia työ- ja toimintaprosessien tunnistaminen ja kehittäminen yhdessä henkilöstön kanssa

Toimintaprosessien tunnistaminen ja selkeä vastuiden jako kirkastaa työntekijän tehtäväkuva ja vastuuta sekä vähentää epäselvyyttä eri roolien välillä. Selkeä tehtäväkuva lisää työssä jaksamista ja työn hallintaa.

Pohjois-Pohjanmaan liiton jokaisella vastuualueella on yhteneväiset käytännöt ja yhteisesti aikatauluteut kehityskeskustelukäytännöt koko henkilöstölle.

Työhyvinvoinnin kehittäminen ja johtaminen

Työhyvinvointisuunnitelman laatiminen

Vuosina 2023–2024 laaditaan työhyvinvointisuunnitelma, joka pohjautuu muun muassa työhyvinvointikyselyn tuloksiin ja tulosten myötä asetettuihin tavoitteisiin sekä niitä tukeviin toimenpiteisiin. Jatkossa suunnitelma päivitetään vuosittain. Työhyvinvointisuunnitelma mahdollistaa suunnitelmallisen työhyvinvoinnin edistämisen toimenpiteet ja seurannan. Työterveyshuollon rooli työhyvinvoinnin tukemisessa on merkittävä. Liiton työterveyspalvelut tuottaa Pihlajalinna. Tavoitteena on ylläpitää ja edistää hyvää työterveysyhteistyötä. Vuonna 2024 työhyvinvoinnin edistämiseksi keskitytään henkilöstön

työyhteisötaitojen ja työn voimavarojen edistämiseen ja esihenkilötyön tukemiseen (etäjohtaminen, valmentava johtaminen) esimerkiksi verkkovalmennuksen tai koulutuksen avulla.

Joustava hybridityömalli

Käytössä olevan hybridityömallin mukaisesti työtä tehdään sekä etätyönä että työpaikalla. Vuonna 2023 voimaan tulleet lainsäädännön muutokset yhdenvertaisuus- ja työturvallisuuslakiin korostavat työn ja muun elämän yhteensovittamisen tärkeyttä aiempaa enemmän työntekijöiden yksilölliset tarpeet eri elämänvaiheissa huomioivaan suuntaan. Työelämän joustot mahdollistetaan sovittamalla yhteen perhe-elämän tai työrajoitteiden aiheuttamien tarpeiden mukaisesti esimerkiksi työajan osittamisella, työn sopeuttamisella ja hybridityöllä. Tavoitteena on työn sujuminen ja organisaation sairauspoissaolojen pysyminen kohtuullisella tasolla sekä se, että henkilö pystyy työskentelemään laskennalliseen eläkeikänsä saakka.

Organisaation yhteisistä käytännöistä päättäminen ja kirjallisten ohjeiden laatiminen

Organisaation yhteiset toimintatavat kuten vuosilomien myöntämiskäytännöt, koulutuksiin osallistuminen sekä virka- ja työmatkamääräykset edistävät tasapuolisuuden ja yhdenvertaisuuden toteutumista henkilöstöhallinnollisessa päätöksenteossa sekä kirkastavat työntekijöiden ja työnantajien vastuita ja rooleja työyhteisön aktiivisina toimijoina. Kirjalliset toimintaohjeet käsitellään yhdessä henkilöstön kanssa.

Henkilöstöä kannustetaan omaehtoiseen opiskeluun

Tutkinnon pohjalle rakentuvaa ammatillista osaamista ylläpidetään ja kehitetään jatkuvasti, minkä lisäksi työnantaja kannustaa henkilöstöä hakeutumaan omaehtoiseen, tutkintohakuiseen opiskeluun. Tätä varten työnantaja voi myöntää opintovapaata ja pyrkii tukemaan opiskelua tavoitetta helpottavilla työjärjestelyillä. Voimassa olevan palkkausjärjestel-

män mukaan työnantaja voi tukea työajan ulkopuolella tapahtuvaa tutkintoon tähtäävää kouluttautumista myöntämällä työntekijälle mahdollisuuden käyttää vuodessa enintään kuusi päivää työaikaa tutkinnon lähiopetukseen, kuitenkin enintään 18 päivää viiden vuoden aikana. Tavoitteena on, että palkkausjärjestelmän uudistamisen yhteydessä tarkastellaan omaehtoisen opiskelun kannustimia kokonaisuutena.

Henkilöstön koulutus

Hallinnon vastuualue järjestää digipalvelulain saavuttavuusvaatimukseen liittyvää koulutusta sekä keskitetysti infotilaisuuksia ja koulutusta liittyen muun muassa tietoturvaan ja tietosuojaan, turvallisuuteen ja riskienhallintaan, eri ohjelmien käytön perehdytykseen ja taitojen ylläpitoon. Vastuualueet vastaavat henkilöstönsä tarvitsemasta työelämätaitoihin ja substanssiin liittyvästä ammatillisesta erityis- ja täydennyskoulutuksesta.

Henkilöstöetuedet

Henkilöstölle tarjotaan edelleen mahdollisuus hyödyntää liikunta- ja kulttuuriseteleitä, vuonna 2023 voimaan tullutta polkupyöräetua sekä työajan puitteissa hierontapalvelua, jonka kustannuksista työnantaja maksaa puolet. Henkilöstöetuuksien tavoitteena on edistää työssä jaksamista ja työstä palautumista ja lisätä liiton veto- ja pitovoimaa työnantajana.

Ohjelmat ja suunnitelmat työhyvinvoinnin edistämisen tukena

Maakuntahallituksen hyväksymät tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma, toimintaohje häirinnän ja epäasiallisen kohtelun ennaltaehkäisemiseksi ja vaikeiden työasioiden kohtaamiseksi, varhaisen tuen malli (VARTU-ohjelma), päihdeohjelma ja työterveyshuollon toimintaohjelma sekä vuoden 2024 aikana käyttöön otettava työhyvinvointisuunnitelma toimivat työhyvinvoinnin edistämisen tukena.

Talousarviotaulukot vuodelle 2024 ja suunnitelma vuosille 2024–2026

Pohjois-Pohjanmaan liitto

Tuloslaskelma

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos-%	TS 1 tuh 2025	TS 2 tuh 2026
TOIMINTATUOTOT	5 803 935	6 192 236	5 883 019	-5,0%	5 883	5 883
Myyntituotot	3 489 400	3 628 976	3 737 845	3,0%		
Tuet ja avustukset	2 311 933	10 000	2 145 174	21 351,7%		
Muut toimintatuotot	2 603	2 553 260		-100,0%		
TOIMINTAKULUT	5 804 764	6 183 536	6 093 107	-1,5%	6 093	6 093
Palkat ja palkkiot	2 981 902	3 148 836	3 113 298	-1,1%		
Eläkekulut	599 920	523 379	516 861	-1,2%		
Muut henkilösivukulut	75 678	78 166	84 496	8,1%		
Palvelujen ostot	1 645 096	2 062 590	1 787 920	-13,3%		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	48 508	58 560	56 635	-3,3%		
Avustukset	190 240	32 425	239 668	639,1%		
Vuokrakulut	243 784	266 880	282 680	5,9%		
Muut toimintakulut	19 636	12 700	11 550	-9,1%		
TOIMINTAKATE	-828	8 700	-210 088	-2 514,81%	-210	-210
Rahoitustuotot ja -kulut	-226					
Muut rahoitustuotot	279					
Muut rahoituskulut	505					
VUOSIKATE	-1 054	8 700	-210 088	-2 514,81%	-210	-210
Suunnitelman mukaiset poistot	13 613	8 700	9 529	9,53%	10	10
Tilikauden tulos	-14 668	0	-219 617		0	0
Tilinpäätössiirrot	99 011		219 617			
Rahastojen muutos / Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	99 011		219 617			
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	84 343	0	0		0	0

Pohjois-Pohjanmaan liitto
Rahoituslaskelma

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos %	TS1 tuh 2025	TS2 tuh 2026
TOIMINNAN RAHAVIRTA						
Vuosikate	-1 054	8 700	-210 088	-2 515	-210	-210
Tulorahoituksen korjaukset	-2 603	0				
	-3 657	8 700	-210 088	-2 515	-210	-210
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA						
Investointimenot	-31 840	0	0			
Hyödykkeiden luovutustulot	9 528	0	0			
Investointien rahavirta	-22 313	0	0			
Toiminnan ja invest. rahavirta	-25 969	8 700	-210 088	-2 515	-210	-210
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA						
Muut maksuvalmiuden muutokset						
Toimeksiant.var.ja po:n muut.	0	0	0			
Saamisten muutos	-192 681	0	0			
Korottomien velkojen muutos	254 465	0	0			
Rahoituksen rahavirta	61 783	0	0			
RAHAVAROJEN MUUTOS	35 814	8 700	-210 088		-210	-210
Rahavarojen muutos						
Rahavarat 31.12.	2 497 786					
Rahavarat 1.1.	2 501 972					
	-4 186					

Pohjois-Pohjanmaan liitto

Käyttötalous

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos-%	TS 1 tuh 2025	TS 2 tuh 2026
TOIMINTATUOTOT	5 803 935	6 192 236	5 883 019	-5,0%	5 883	5 883
Myyntituotot	3 489 400	3 628 976	3 737 845	3,0%		
Tuet ja avustukset	2 311 933	10 000	2 145 174	21 351,7%		
Muut toimintatuotot	2 603	2 553 260		-100,0%		
TOIMINTAKULUT	5 804 764	6 183 536	6 093 107	-1,5%	6 093	6 093
Palkat ja palkkiot	2 981 902	3 148 836	3 113 298	-1,1%		
Eläkekulut	599 920	523 379	516 861	-1,2%		
Muut henkilösivukulut	75 678	78 166	84 496	8,1%		
Palvelujen ostot	1 645 096	2 062 590	1 787 920	-13,3%		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	48 508	58 560	56 635	-3,3%		
Avustukset	190 240	32 425	239 668	639,1%		
Vuokrakulut	243 784	266 880	282 680	5,9%		
Muut toimintakulut	19 636	12 700	11 550	-9,1%		
TOIMINTAKATE	-828	8 700	-210 088	-2 514,81%	-210	-210

Pohjois-Pohjanmaan liitto

Hallinto

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos-%	TS 1 tuh 2025	TS 2 tuh 2026
TOIMINTATUOTOT	17 532	10 000	10 000		10	10
Tuet ja avustukset	14 930	10 000	10 000			
Muut tuotot	2 603					
TOIMINTAKULUT	1 384 772	1 360 684	1 428 437	5,0%		
Palkat ja palkkiot	534 843	598 832	615 275	2,7%		
Eläkekulut	210 114	103 239	106 135	2,8%		
Muut henkilösivukulut	14 272	15 749	17 351	10,2%		
Palvelujen ostot	373 352	354 364	392 176	10,7%		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	36 583	51 500	49 500	-3,9%		
Avustukset	2 662					
Vuokratkulut	210 321	235 000	246 000	4,7%		
Muut toimintakulut	2 625	2 000	2 000			
TOIMINTAKATE	-1 367 240	-1 350 684	-1 418 437	5,0%	-1 418	-1 418

Pohjois-Pohjanmaan liitto

Projektit (PPL:n hallinnoimat)

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos-%	TS 1 tuh 2025	TS 2 tuh 2026
TOIMINTATUOTOT	1 103 557	1 349 873	1 148 675	-14,9%	1 149	1 149
Tuet ja avustukset	1 103 557		1 148 675			
Muut tuotot	0	1 349 873		-100,0%		
TOIMINTAKULUT	1 102 244	1 349 873	1 148 675	-14,9%	1 149	1 149
Palkat ja palkkiot	387 127	444 243	476 390	7,2%		
Eläkekulut	65 882	76 070	82 177	8,0%		
Muut henkilösivukulut	10 111	11 604	13 434	15,8%		
Palvelujen ostot	628 865	800 916	557 734	-30,4%		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	2 100	1 060	1 660	56,6%		
Vuokratkulut	6 697	10 280	12 280	19,5%		
Muut toimintakulut	1 462	5 700	5 000	-12,3%		
TOIMINTAKATE	1 313	0	0		0	0

Pohjois-Pohjanmaan liitto

Maakunnan kehittäminen ja rahoitus

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos-%	TS 1 tuh 2025	TS 2 tuh 2026
TOIMINTATUOTOT	40 026					
Tuet ja avustukset	40 026					
TOIMINTAKULUT	471 027	473 811	717 927	51,5%	718	718
Palkat ja palkkiot	293 653	328 948	371 750	13,0%		
Eläkekulut	48 342	56 711	64 127	13,1%		
Muut henkilösivukulut	7 946	8 652	10 483	21,2%		
Palvelujen ostot	56 238	69 000	66 000	-4,3%		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	434		100			
Avustukset	60 876	10 000	205 467	1 954,7%		
Vuokratkulut	3 289	500	0	-100,0%		
Muut toimintakulut	250					
TOIMINTAKATE	-431 001	-473 811	-717 927	51,5%	-718	-718

Pohjois-Pohjanmaan liitto

Maakunnan suunnittelu ja osaaminen

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos-%	TS 2 tuh 2025	TS 1 tuh 2026
TOIMINTATUOTOT	25 808					
Tuet ja avustukset	25 808					
TOIMINTAKULUT	1 033 094	1 106 203	1 120 305	1,3%	1 120	1 120
Palkat ja palkkiot	692 024	745 364	760 884	2,1%		
Eläkekulut	115 572	128 501	131 253	2,1%		
Muut henkilösivukulut	18 580	19 603	21 457	9,5%		
Palvelujen ostot	91 689	195 310	165 510	-15,3%		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	1 671					
Avustukset	110 873	17 425	34 201	96,3%		
Vuokratkulut	2 387		5 700			
Muut toimintakulut	298		1 300			
TOIMINTAKATE	-1 007 286	-1 106 203	-1 120 305	1,3%	-1 120	-1 120

Pohjois-Pohjanmaan liitto

Luottamushenkilöhallinto

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos-%	TS 1 tuh 2025	TS 2 tuh 2026
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	3 489 400	3 628 976	3 737 845	3,00%		
TOIMINTAKULUT	686 014	689 578	691 264	0,2%	691	691
Palkat ja palkkiot	261 780	227 629	237 473	4,3%		
Eläkekulut	27 821	23 382	23 887	2,2%		
Muut henkilösivukulut	4 142	3 567	3 905	9,5%		
Palvelujen ostot	348 733	419 000	414 500	-1,1%		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	6 061	3 500	3 500	0,0%		
Avustukset	15 828	5 000	0	-100,0%		
Vuokratkulut	6 781	5 500	7 000	27,3%		
Muut toimintakulut	14 866	2 000	1 000	-50,0%		
TOIMINTAKATE	2 803 386	2 939 398	3 046 581	3,6%	3 047	3 047

Jäsenkuntien maksuosuudet

